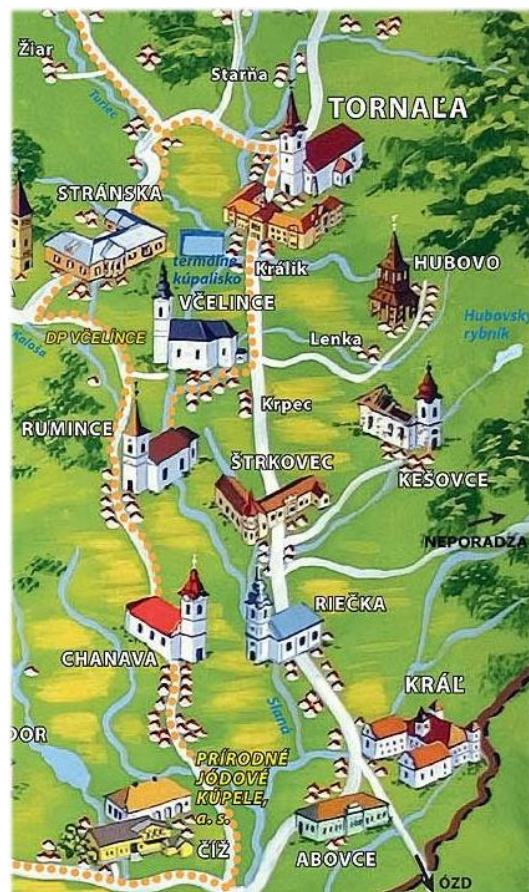

KOMUNITNÝ PLÁN SOCIÁLNYCH SLUŽIEB MIKROREGIÓNU PRI SLANEJ NA OBDOBIE 2024 - 2030

Komunitný plán sociálnych služieb pre funkčné zoskupenie obcí Mikroregiónu pri Slanej: Abovce, Figa, Hubovo, Chanava, Kesovce, Kráľ, Lenka, Neporadza, Riečka, Rumince, Stránske, Štrkovec, Včelince (obce z okresu Rimavská Sobota), Gemer a Tornaľa (okres Revúca)

Spracovateľský tím: Milan Zbořil a zamestnankyne Agentúry integrovanej starostlivosti, Tornaľa

Rok spracovania: 2022/2023

Komunitný plán sociálnych služieb funkčného zoskupenia obcí z Mikroregiónu pri Slanej na obdobie 2024 - 2030 bol spracovaný v rámci projektu „NP Agentúra integrovanej starostlivosti“, ktorý bol realizovaný vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

Komunitný plán sociálnych služieb je vypracovaný na základe Národných priorít rozvoja sociálnych služieb 2021 – 2030, zohľadňuje špecifiká a potreby obyvateľov v oblasti sociálnych služieb v územnom obvode obcí funkčného zoskupenia obcí z Mikroregiónu pri Slanej.

OBSAH

Úvod	4
1. Komunitný plán sociálnych služieb FZO Z Mikroregiónu Pri Slanej a jeho štruktúra	5
1.1 Proces spracovania komunitného plánu sociálnych služieb vo FZO Mikroregión pri Slanej	5
1.2 Väzba na iné strategické dokumenty	7
1.3 Komunitné plány sociálnych služieb obcí vo FZO z Mikroregiónu Pri Slanej	9
2. Analytická časť	11
2.1. Popis regiónu FZO z Mikroregiónu Pri Slanej	11
2.2 Demografické dáta	12
2.3. Analýza sociálnej situácie na území FZO Mikroregión Pri Slanej	15
2.3.1 Informácie o nezamestnanosti	15
2.3.2 Dôchodkové zabezpečenie obyvateľov zapojených obcí	18
2.3.3 Využitie finančnej pomoci EŠIF	19
2.3.4 Sociálna situácia obyvateľov a využitie pomoci	20
2.3.4.1 Počet poberateľov dávky v hmotnej núdzi	20
2.3.4.2 Počet poberateľov vybraných štátnych sociálnych dávok (rodičovský príspevok a prídavok na dieťa)	22
2.3.4.3 Počet osôb s ťažkým zdravotným postihnutím (k 30.6.2018 a 30.6.2022)	23
2.3.4.4 Počet poberateľov vybraných štátnych sociálnych dávok na kompenzáciu (príspevok na kompenzáciu ŤZP, príspevok na opatrovanie, príspevok na osobnú asistenciu)	24
2.3.4.5 Sociálne služby a ich dostupnosť	27
2.3.4.6 Poskytovatelia sociálnych služieb vo FZO Mikroregión pri Slanej	29
2.4 Dostupnosť zdravotníckych zariadení	31
2.4.1 Prítomnosť zdravotníckych zariadení	31
2.5 Zhrnutie sociálnej situácie a dostupnosti sociálnych a zdravotníckych služieb vo FZO Mikroregión pri Slanej	31
2.6. Vyhodnotenie dotazníkového prieskumu - občania vo FZO Mikroregión pri Slanej	35
2.6.1 Výsledky prieskumu	36
2.6.2 Závery a odporúčania z vyhodnotenia dotazníkového prieskumu – občania FZO Mikroregión pri Slanej	47
2.7 SWOT analýzy	48
2.7.1 Seniori a osoby so zdravotným postihnutím	48
2.7.2 Marginalizované rómske komunity	49
2.7.3 Deti, mládež a osoby v ťažkých životných situáciách	50
3. Vízia rozvoja sociálnych služieb	51
3.1 Štruktúra cieľov (globálne, strategické, špecifické ciele, priority a opatrenia)	52
3.2 Časový a finančný plán realizácie KPSS FZO Mikroregión pri Slanej na obdobie rokov 2024 – 2030	53
3.3 Časový a finančný plán pre jednotlivé strategické ciele	62
4. Spôsob vyhodnocovania plnenia KPSS, periodicita, spôsob aktualizácie	66
5. Zhrnutie záverov z prerokovávania návrhu KPSS vo FZO Mikroregión pri Slanej	66

ÚVOD

Podľa zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách je každá obec povinná mať vypracovaný Komunitný plán sociálnych služieb (KPSS). Tento Komunitný plán musí byť v súlade s nadradeným dokumentom – s Národnými prioritami rozvoja sociálnych služieb na roky 2021 – 2030.

V rámci projektu „Agentúra integrovanej starostlivosti“ sa vytváralo **funkčné zoskupenia obcí** (ďalej len FZO), ktoré kládlo dôraz na partnerstvo a spoluprácu s obcami zoskupenými vo FZO. Výsledkom takejto spolupráce má byť model integrovanej pomoci a podpory v oblasti sociálnych služieb prostredníctvom preventívnych, terénnych, ambulantných a pobytových sociálnych služieb, so zreteľom na **finančnú efektívnosť a udržateľnosť**. K navrhovanému modelu existuje aj legislatívna podpora v zákone o sociálnych službách (§4). Jedným z princípov integrovaného modelu starostlivosti o občana v danom území je aj **participatívne komunitné plánovanie** – vytvorenie spoločného komunitného plánu pre územie tvorené FZO.

Integrovaný prístup je uplatňovaný aj v rámci regionálnych územných stratégií (RIUS) v rámci IROP. Integrovaný prístup je definovaný v nariadení EP a Rady EÚ č. 1303/2013 zo 17.12.2013, kde sú uvedené **zásady partnerstva a integrovaného prístupu k územnému rozvoju** na riešenie hospodárskych, environmentálnych, klimatických, demografických a sociálnych výziev, ktoré majú vplyv na funkčné územie. Cieľom je zlepšiť kvalitu vytváraných programov a splniteľnosť cieľov a zámerov, ako aj účinné využívanie disponibilných prostriedkov.

Pre riešenie demografickej výzvy, ktorou starnutie populácie bezpochyby je, ako aj sociálnych výziev v oblasti dostupnosti sociálnych služieb a na zvýšenie kvality života osôb, ktoré sú odkázané na pomoc, analogicky navrhujeme využitie integrovaného prístupu pri príprave komunitných plánov obcí vo funkčnom zoskupení v regióne formou **jedného integrovaného komunitného plánu**, reagujúceho na potreby osôb na území FZO z Mikroregiónu Pri Slanej.

1. KOMUNITNÝ PLÁN SOCIÁLNYCH SLUŽIEB FZO Z MIKROREGIÓNU PRI SLANEJ A JEHO ŠTRUKTÚRA

1.1 Proces spracovania komunitného plánu sociálnych služieb vo FZO Mikroregión pri Slanej

Hlavným cieľom a prínosom komunitného plánovania je **zvyšovanie dostupnosti a kvality sociálnych služieb** a rozšírenie ich ponuky, ako aj zabezpečenie toho, **aby sociálne služby zodpovedali zisteným miestnym potrebám** a reagovali na lokálne odlišnosti. Komunitné plánovanie má význam aj z dôvodu, že zvyšuje efektívnosť investovaných finančných prostriedkov, pretože ich vynakladá iba na také služby, ktoré sú potrebné. Obec/FZO, v súlade so zákonom o sociálnych službách, utvára podmienky na podporu komunitného rozvoja v oblasti poskytovania sociálnych služieb, utvára podmienky na komunitnú prácu a komunitnú rehabilitáciu za účelom predchádzania vzniku alebo predchádzania zhoršenia nepriaznivých sociálnych situácií a riešenia miestnych sociálnych problémov. Uvedené povinnosti obec/FZO napĺňa prostredníctvom **komunitného plánovania**.

Podstata komunitného plánovania spočíva v zapájaní všetkých, ktorých sa sociálne služby týkajú, resp. môžu týkať, do procesu ich plánovania a rozhodovania o spôsobe ich zabezpečovania. Ide predovšetkým o otvorený dialóg o podobe sociálnych služieb, vychádzajúci z poznaných potrieb a zdrojov a hľadajúci najlepšie riešenia ich prepojenia. Komunitné plánovanie konfrontuje a zosúladzuje záujmy všetkých zúčastnených strán a vytvára priestor pre hľadanie najlepších stratégií prostredníctvom vzájomnej spolupráce. Komunitné plánovanie sociálnych služieb (KPSS) nie je jednorazový akt, ale v dôsledku meniaceho sa prostredia ako na národnej, tak na regionálnej a miestnej úrovni (zmeny zákonov, voľby, krízové situácie a pod.) je vlastne proces, ktorého výsledkom je prispôbovanie a cyklické programovanie reagujúce na zmeny prostredia.

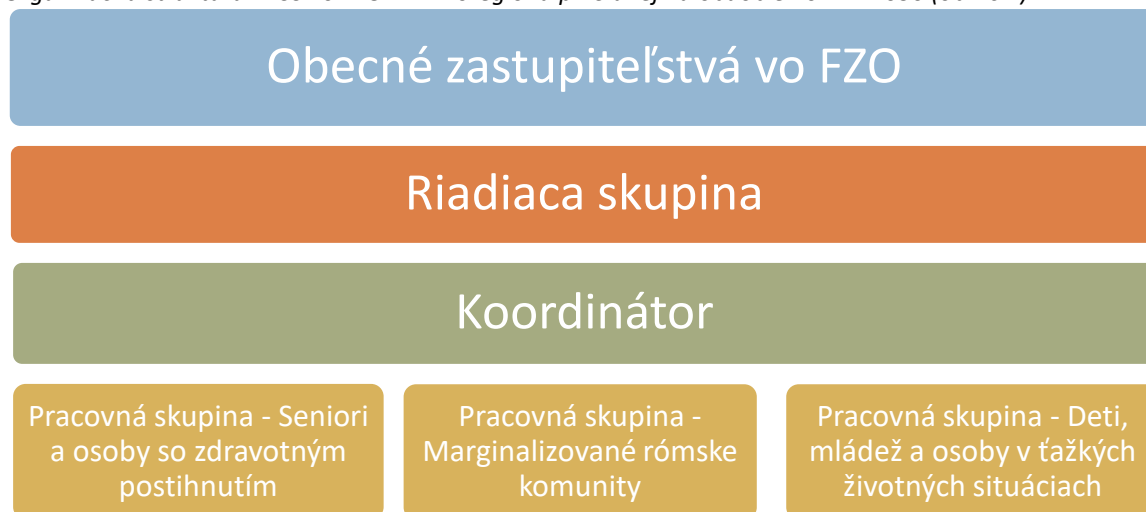
Špecifikom komunitného plánu je metóda, ktorou vzniká – komunitné plánovanie. Komunitné plánovanie sociálnych služieb predstavuje proces, ktorý mapuje miestne potreby sociálnych služieb a porovnáva ich s existujúcimi zdrojmi.

Predkladaný komunitný plán FZO má štyri časti, ktoré na seba logicky nadväzujú. V úvodnej časti predstavuje väzbu na iné strategické a programové dokumenty na miestnej, regionálnej, národnej a medzinárodnej úrovni. Nasleduje analytická časť, ktorá pomenováva situáciu z rôznych pohľadov a zdrojov. Na týchto východiskách je postavená strategická vízia a ciele. Veľmi dôležitý je časový a finančný plán, rozpracovaný podľa jednotlivých opatrení a aktivít, tak, aby sa prispelo k naplneniu vízie. Aby bolo možné sledovať a vyhodnocovať napĺňanie KPSS, na záver je časť venovaná spôsobu monitorovania a merateľným ukazovateľom. Integrovaný KPSS regiónu bude kontinuálne nadväzovať na plánovanie potrieb obyvateľov v príslušných obciach na obdobie od roku 2024 do roku 2030. Kvalita existujúcich KPSS má charakter skôr formálny, nezodpovedajúci skutočným potrebám obyvateľov, strategické časti takmer všetkých KPSS majú rovnaké priority, nie sú rozpracované do opatrení, cieľov a aktivít a chýbajú finančné plány. KPSS sú spracované ako povinnosť obcí zo zákona a nie ako strategický dokument za účelom uspokojovania potrieb obyvateľov a reálnych možností plnenia prijatých opatrení.

Poukazujúc aj na úroveň spracovania KPSS obcí v regióne, je **žiadúca potreba vytvárania partnerstiev a spolupráce** na realizáciu projektov a programov za účelom predchádzania vzniku a zmiernenia nepriaznivých sociálnych situácií obyvateľov obce (čo KPSS napĺňa). § 4 zákona o sociálnych službách túto možnosť ponúka za účelom efektívnosti a „vykonateľnosti“ úloh v oblasti sociálnej pomoci. Zo zákona o sociálnych službách pre obce niektoré úlohy (medzi, ktoré patrí aj poskytovanie sociálnych služieb pri opatrovateľskej službe, zariadení pre seniorov, zariadení opatrovateľskej služby a dennom stacionári) sú originálnou kompetenciou obce, z čoho vyplýva, že sú povinné financovať uvedené

druhy sociálnych služieb pre svojich obyvateľov, ak u nich potreba a odkázanosť na tieto druhy sociálnych služieb vznikne.

Organizačná štruktúra KPSS vo FZO z Mikroregiónu pri Slanej na obdobie 2024 – 2030 (obr. č.1)

Riadiaca skupina pozostáva zo zástupcov obcí, zástupcov poskytovateľov sociálnych služieb vo FZO, zástupcov užívateľov sociálnych služieb, vedúcich pracovných skupín a prizvaných externých zástupcov k určitej problematike (experti, ktorí však nie sú členmi, len sa vyjadrujú k odborným témam).

Zloženie Riadiacej skupiny vo FZO z Mikroregiónu Pri Slanej (tab. č.1)

Meno a priezvisko	Zástupca	Pracovná pozícia
Mgr. Norbert Keszi	Starosta obce a predseda združenia Mikroregión pri Slanej	Predseda
Mgr. Marián Habovčík	Starosta obce a garant poskytovania sociálnych služieb v mikroregióne	Člen
Mária Turisová	Projektová manažérka Agentúra integrovanej starostlivosti	Členka
JUDr. Ján Michalský	Vedúci oddelenia sociálnych služieb BBSK	Člen
Mgr. Kristína Gallo-Dorčák	Agentúra integrovanej starostlivosti	Administrátorka
Beáta Siváková	Agentúra integrovanej starostlivosti	Administrátorka
Milan Zbořil	Koordinátor komunitného plánovania	Expert

Úlohou koordinátora KPSS je viesť proces plánovania a prípravy komunitného plánu. Pracovné skupiny sú zložené zo zástupcov zadávateľov (obcí), poskytovateľov a užívateľov a prijímateľov sociálnych služieb či ich rodinných príslušníkov pre danú cieľovú skupinu.

Pracovná skupina pozostávala z občanov (seniori, osoby so zdravotným postihnutím, osoby v nepriaznivej sociálnej situácii, zástupcovia poskytovateľov sociálnych služieb atď.), ktorí boli oslovení a mali ochotu spolupracovať.

Príprava dokumentu Komunitný plán sociálnych služieb FZO Mikroregión Pri Slanej na roky 2024 – 2030 bola realizovaná formou participatívneho plánovania, pričom do procesu tvorby dokumentu boli okrem pracovníkov Banskobystrického samosprávneho kraja a obecných úradov zapojení zástupcovia poskytovateľov sociálnych služieb, zástupcovia občanov, zástupcovia verejného sektora, zástupcovia MNO a volení zástupcovia. Jedným z hlavných princípov KPSS je participatívnosť, čím sa zvyšuje podiel občanov na rozhodovacom procese o spôsobe zabezpečovania KPSS, legitimizuje rozhodovanie riadiacich a zastupiteľských orgánov a zvyšuje mieru zapojenia občanov do diania v regióne.

1.2 Väzba na iné strategické dokumenty

Globálna a medzinárodná úroveň, na ktorú nadväzuje národná úroveň	
Európsky dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd (1950)	Právo na život, zákaz mučenia, zákaz otroctva a nútenej práce, právo na slobodu a bezpečnosť....
Európska charta sociálnych práv (1961)	Rovnosť a nediskriminácia
Dohovor OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím (2010)	Ženy so zdravotným postihnutím
Dohovor o právach dieťaťa (1991)	Deti so zdravotným postihnutím
Dohovor proti mučeniu a inému krutému, neľudskému a ponižujúcemu zaobchádzaniu či trestaniu (1988)	Zvyšovanie povedomia Prístupnosť Nezávislý spôsob života a začlenenie do spoločnosti Sloboda prejavu a prístup k informáciám

Strategické dokumenty na národnej úrovni	
Programové vyhlásenie vlády SR na obdobie 2021 – 2024	Integrácia seniorov do spoločnosti, zvýšenie dostupnosti sociálnej a zdravotnej starostlivosti Poskytovanie odbornej pomoci multidisciplinárnym tímom pri riešení problémov rodín Adresná forma financovania sociálnych služieb, sociálne služby poskytované na komunitnom princípe, aby človek mohol zotrvať čo najdlhšie vo svojom prirodzenom prostredí, najmä poskytovaním ambulantných a terénnych SS Zvýšenie dostupnosti služieb krízovej intervencie

Národné priority rozvoja sociálnych služieb na obdobie 2021 – 2030	NP1: Prechod z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť a podporu s cieľom zabezpečenia dostupnosti rôznorodých sociálnych služieb komunitného charakteru v súlade s potrebami cieľových skupín sociálnych služieb NP2: Zavedenie systému integrovanej sociálno-zdravotnej starostlivosti NP3: Podpora prepájania sociálnych služieb a neformálnej (najmä rodinnej) starostlivosti ako súčasti systému starostlivosti o osoby odkázané na pomoc inej fyzickej osoby NP4: Podpora zvyšovania kvality sociálnych služieb
--	---

Strategické dokumenty na regionálnej úrovni

Koncepcia rozvoja sociálnych služieb v BBSK na roky 2019 - 2025	Strategický cieľ 1 Zabezpečiť rozvoj sociálnych služieb pre ľudí so zdravotným postihnutím ŠC 1.1 Zlepšiť dostupnosť sociálnych služieb v súlade s potrebami komunity ŠC 1.2 Deinštitucionalizovať sociálne služby ŠC 1.3 Rozšíriť kapacitu špecializovaných zariadení Strategický cieľ 2 Zabezpečiť rozvoj sociálnych služieb pre ľudí v nepriaznivej alebo krízovej situácii ŠC 2.1 Zlepšiť dostupnosť sociálnych služieb v súlade s potrebami komunity ŠC 2.2 Podporovať multirezortnú spoluprácu pri riešení problémov občanov z MRK ŠC 2.3 Podporiť prevenciu sociálno-patologických javov Strategický cieľ 3 Podporovať miestne samosprávy v tvorbe minimálnej siete sociálnych služieb pre seniorov ŠC 3.1 Podporovať zvyšovanie počtu zariadení pre seniorov a ich kapacít poskytovaných miestnou samosprávou ŠC 3.2 Predchádzať inštitucionalizácii seniorov ŠC 3.3 Prepojiť sociálne služby a zdravotnú starostlivosť do systému dlhodobej starostlivosti o seniorov
---	---

	Strategický cieľ 4 Zvyšovať povedomie verejnosti o sociálnych službách a ovplyvňovanie verejných politík prostredníctvom ŠC 4.1 Zvyšovanie povedomia verejnosti o sociálnych službách ŠC 4.2 Zvyšovanie informovanosti zástupcov miestnej samosprávy ŠC 4.3 Prenášanie skúseností a potrieb z praxe na národnú úroveň Strategický cieľ 5 Kontinuálne zvyšovať kvalitu siete sociálnych služieb v súlade so štandardami kvality definovanými v zákone o sociálnych službách ŠC 5.1 Zlepšiť dostupnosť sociálnych služieb v kraji nastavením kritérií pre minimálnu sieť sociálnych služieb ŠC 5.2 Podpora ľudsko-právneho prístupu pri poskytovaní sociálnych služieb ŠC 5.3 Zvyšovanie prevádzkového štandardu zariadení sociálnych služieb s ohľadom na špecifické potreby prijímateľov sociálnych služieb ŠC 5.4 Zvyšovanie kvality personálnych zdrojov v zariadeniach sociálnych služieb
--	---

1.3 Komunitné plány sociálnych služieb obcí vo FZO z Mikroregiónu pri Slanej

Prehľad platnosti KPSS obcí vo FZO z Mikroregiónu pri Slanej, údaj k 30.09.2023 (tab. č.2)

Obec	Spracované KPSS
Abovce	2022 - 2030
Figa	2018 – 2023
Gemer	2018 - 2024
Hubovo	2022 - 2030
Chanava	2018 - 2024
Kesovce	
Kráľ	2018 - 2024
Lenka	2018 - 2023
Neporadza	2018 - 2023
Riečka	2018 - 2023
Rumince	2019 - 2023
Stránska	2019 - 2023
Štrkovec	2018 - 2024
Tornaľa	2016 - 2024
Včelince	

Mikroregión pri Slanej tvorí zoskupenie 14-tíh obcí a jedného mesta, z ktorých 13 je lokalizovaných v okrese Rimavská Sobota: Abovce, Figa, Hubovo, Chanava, Kesovce, Kráľ, Lenka, Neporadza, Riečka, Rumince, Stránske, Štrkovec a Včelince. Obec Gemer a mesto Tornaľa sú súčasťou okresu Revúca.

Z vyššie uvedených obcí 2 nemajú spracovaný aktuálny KPSS, väčšine obcí končí platnosť komunitného plánu sociálnych služieb v roku 2023 alebo v roku 2024, dve obce majú spracované komunitné plány sociálnych služieb do roku 2030.

KPSS majú obsiahlejšie spracované analytické časti, ale strategické časti (rozvojové časti, akčné plány) nie sú spracované až tak detailne a je preto náročné vyhodnotiť tieto KPSS; resp. u jednotlivých aktivít nie sú nastavené jasné a merateľné výstupy a tým je ich vyhodnocovanie sťažené. Väčšina obcí nerealizovala pravidelný monitoring a vyhodnocovanie platných KPSS. Časť aktivít v KPSS zahŕňa aj aktivity mimo oblasť sociálnych služieb, ktoré nie je relevantné vyhodnocovať.

Charakter spracovaných KPSS je skôr formálny a KPSS sú spracované ako povinnosť obcí zo zákona a nie ako strategický dokument za účelom uspokojovania potrieb obyvateľov a reálnych možností plnenia prijatých opatrení. Strategické časti majú podobné priority, ktoré nezodpovedajú potrebám obyvateľov, nie sú rozpracované do opatrení, cieľov a aktivít a chýbajú finančné plány

Aj z vyššie uvedeného vyplýva prínos komunitného plánovania pre funkčné zoskupenie obcí z Mikroregiónu pri Slanej. Spoločné plánovanie podporuje budovanie partnerstva medzi obcami a posilňuje kapacitu pre spoluprácu aj v inej oblasti (doprava, zdravotníctvo, miestna kultúra a tradície). Na horizontálnej úrovni môže ísť o zapájanie ďalších partnerov mimo oblasti sociálnych služieb ako sú orgány verejnej správy, podnikateľské subjekty, profesijné organizácie, komory, atď.).

Spoločný postup pri spracovaní KPSS umožňuje do budúcnosti aj spoločnú identifikáciu a získavanie zdrojov v rámci partnerstva, združovanie existujúcich zdrojov a zvyšuje efektivitu ich využitia, zvyšuje dostupnosť a kvalitu sociálnych služieb a rozširuje ich ponuku a zabezpečuje, aby sociálne služby zodpovedali zisteným miestnym potrebám a reagovali na lokálne odlišnosti

2. ANALYTICKÁ ČASŤ

2.1. Popis regiónu FZO z Mikroregiónu pri Slanej

Mikroregión pri Slanej tvorí zoskupenie 14-tíh obcí a jedného mesta, z ktorých 13 je lokalizovaných v okrese Rimavská Sobota: Abovce, Figa, Hubovo, Chanava, Kesovce, Kráľ, Lenka, Neporadza, Riečka, Rumince, Stránske, Štrkovec a Včelince. Obec Gemer a mesto Tornaľa sú súčasťou okresu Revúca.

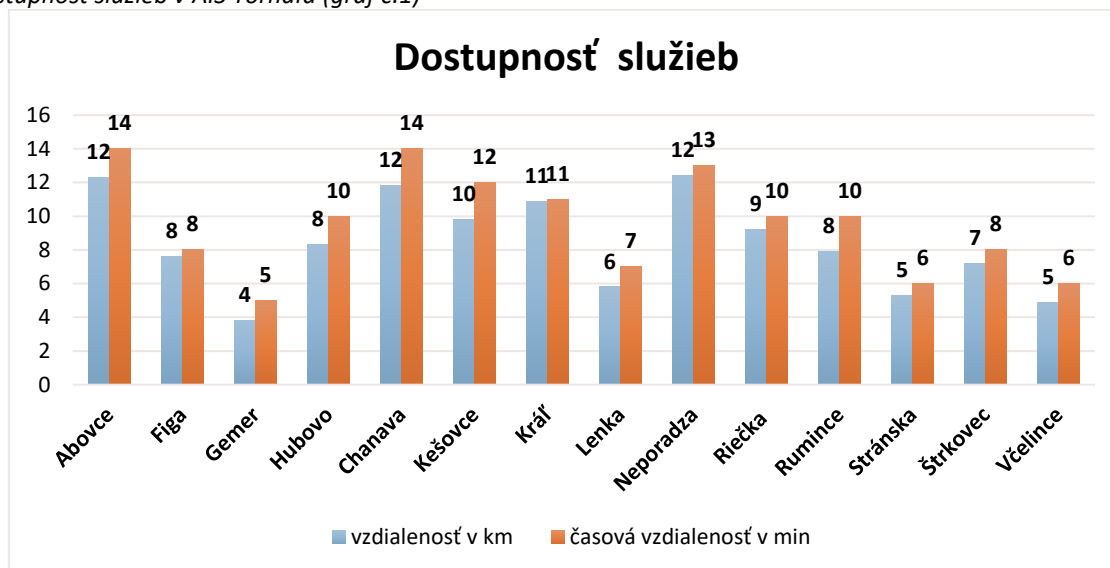
Mapa mikroregiónu Pri Slanej (obr. č.2)

Sídlo Agentúry integrovanej starostlivosti (ďalej AIS) pre FZO Mikroregión pri Slanej je v Tornali. Pre efektívnosť poskytovaných služieb sú dôležité ukazovatele ako počet obyvateľov vo FZO, geografická a časová dostupnosť, index šedého zaťaženia a pod.

Z hľadiska dostupnosti je sídlo AIS navrhnuté optimálne.

Dostupnosť služieb v AIS Tornaľa (graf č.1)

Zdroj: Google maps

Z uvedeného je zrejmé, že dostupnosť služieb v AIS zo všetkých obcí FZO je optimálna, najviac je vzdialená obec Abovce, z ktorej je časová dostupnosť 14 min. Približne ¼ obcí vo FZO má časovú dostupnosť do 10 min.

2.2 Demografické dáta

Veľkosť obce podľa počtu obyvateľov (tab. č.3)

Názov obce	Veľkostná kategória podľa počtu obyvateľov				Hustota osídlenia ¹
	100-199	200-499	500-1 000	1 000≤	
Abovce			X		77,44
Figa		X			47,82
Gemer			X		49,9
Hubovo	X				11,1
Chanava			X		37,48
Kesovce		X			36,25
Kráľ			X		84,24
Lenka		X			32,85
Neporadza		X			40,83
Riečka		X			45,53
Rumince		X			30,24
Stránska		X			70,21
Štrkovec		X			87,32
Tornaľa				X	120,08
Včelince			X		60,00
Celkom	1	8	5	1	55,42

Z vyššie uvedeného prehľadu vyplýva, že viac ako polovica obcí (60%) vo FZO má počet obyvateľov menej ako 500. Táto skutočnosť potvrdzuje fakt, že miestna samospráva na Slovensku je veľmi rozdrobená. Rozdrobenosť má za následok, že malé obce vynakladajú veľkú časť svojich výdavkov na

¹ Zdroj: Štatistický úrad SR, DataCube: Hustota obyvateľstva - obce [om7014rr]

financovanie samotného spravovania obce. Preto nezostáva dostatok financií na ostatné služby a rozvoj obce. Podiel ľudí žijúcich v malých obciach (do 200 obyvateľov) je 2,30 %, resp. v obciach do 500 obyvateľov predstavuje necelých 19,5 % obyvateľov FZO. Pre obyvateľov v malých obciach sa z vyššie uvedených dôvodov stávajú sociálne služby nedostupnými. Je všeobecne známe, že populácia starne a počet starších obyvateľov v obci, odkázaných na pomoc, narastá. Realizácia sociálnej pomoci zabezpečovaná neformálne sa stáva nepostačujúcou a čoraz väčšie požiadavky sú a budú kladené na miestne samosprávy, aby zabezpečovali kvalifikované služby v súlade s kompetenciami, ktoré sú definované v zákonoch.²

Počet obyvateľov obcí FZO (tab. č.4)

Názov obce	Počet obyvateľov										Trend
	1970	1980	1991	2000	2005	2010	2015	2020	2021	2022	
Abovce	651	652	590	572	626	610	624	628	635	643	↑
Figa	438	437	363	383	391	424	431	461	440	430	↓
Gemer	942	933	862	811	808	825	894	898	896	910	↑
Hubovo	305	284	177	160	143	136	134	132	123	116	↓
Chanava	841	816	702	681	711	694	700	712	709	711	↑
Kesovce	153	121	119	110	133	204	247	265	277	280	↑
Kráľ	914	958	911	937	923	923	967	953	933	931	↓
Lenka	260	233	236	207	186	196	186	194	200	198	↓
Neporadza	275	357	321	304	304	271	251	239	286	297	↑
Riečka	250	251	235	225	232	241	236	223	217	218	↑
Rumince	463	446	415	434	402	394	366	369	364	364	-----
Stránska	470	412	326	317	320	310	345	346	342	344	↑
Štrkovec	339	383	361	374	354	367	380	377	380	375	↓
Tornaľa	6 436	7 021	8 185	8 262	7 999	7 816	7 337	7 088	6 929	6 791	↓
Včelince	680	703	698	723	776	806	790	809	787	805	↑
Celkom	13 417	14 007	14 501	14 500	14 308	14 217	13 888	13 694	13 518	13 413	↓

Zdroj: <http://www.sodbtn.sk/> ; Štatistický úrad SR, DataCube

² Obec pripravená pomáhať, Ako uspokojiť potreby občanov v prípade nepriaznivej sociálnej situácie, SocioFórum, Bratislava december 2021, ISBN 978-80-974169-1-1

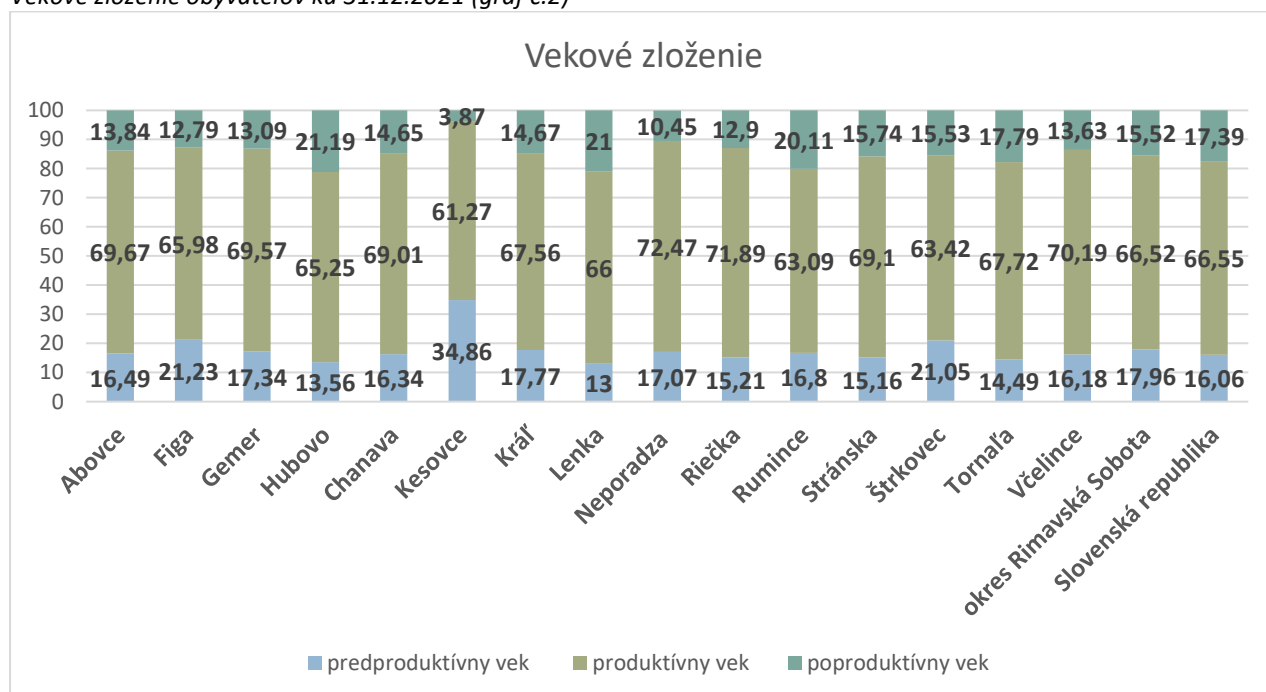
Demografická prognóza do roku 2030 - počet osôb vo veku 65+ v obci (tab. č.5)

	Abovce	Figa	Gemer	Hubovo	Chanava	Kesovce	Kráľ	Lenka	Neporadza	Riečka	Rumince	Stránska	Štrkovec	Tornaľa	Včelince	Spolu
2020	88	55	110	28	108	8	134	41	32	31	69	55	58	1207	102	2126
2030	177	99	219	44	214	27	246	63	60	71	118	89	113	2230	203	3973

Zdroj: Štatistický úrad SR a Vlastný výpočet na základe údajov Štatistického úradu SR

Tabuľka 4 nám ukazuje klesajúci počet obyvateľov (klesajúci trend počtu obyvateľov) FZO a u jednotlivých obcí, ktoré vykazujú stúpajúci trend, tak tento je len minimálny. Tabuľka 5 nám ukazuje demografickú prognózu do roku 2030, kedy sa nám počet osôb vo veku 65 a viac rokov sa takmer zdvojnásobí.

Vekové zloženie obyvateľov ku 31.12.2021 (graf č.2)

Zdroj : Vlastné spracovanie

V štruktúre obyvateľstva vo vzťahu k ekonomickej aktivite, teda podľa produktívnych vekových skupín, prevláda poproduktívna zložka (65+ r.) nad predproduktívnou zložkou (0-14 r.) obyvateľstva, pričom tento pomerne vysoký počet obyvateľov v pred dôchodkovom a seniorskom veku bude v budúcnosti vytvárať tlak na poskytovanie sociálnych služieb zameraných na túto vekovú skupinu obyvateľov.

Z hľadiska KPSS sú z demografických dát dôležité aj údaje o iných cieľových skupinách, napr. marginalizovaných rómskych komunitách. Podľa Atlasu rómskych komunít žijú Rómovia vo väčšom počte v 10 obciach z 15, kde v týchto obciach je percentuálne zastúpenie Rómov od 30% do 95%. Z celkového počtu obyvateľov vo FZO predstavujú Rómovia 21,5%.

Prítomnosť marginalizovanej rómskej komunity v obci (tab. č.6)

Názov obce	Záznam o obci v Atlase rómskych komunít 2019	% zastúpenie Rómov na celkom počte obyvateľov	Počet koncentrácií v obci	Predpokladaný počet ľudí žijúcich v MRK
Abovce	Áno	46%	rozptýlenie	287
Figa	Áno	54%	rozptýlenie	238
Gemer	Áno	30%	rozptýlenie	271
Hubovo	-	-	-	-
Chanava	Áno	47%	1	288
Kesovce	Áno	95%	rozptýlenie	228
Kráľ	Áno	57%	1	400
Lenka	-	-	-	-
Neporadza	Áno	35%	rozptýlenie	97
Riečka	Áno	51%	rozptýlenie	117
Rumince	-	-	-	-
Stránska	-	-	-	-
Štrkovec	-	-	-	-
Tornaľa	Áno	31%	3	660
Včelince	Áno	38%	rozptýlenie	304
Celkom	10	xxx	xxx	2 890

Zdroj : Štatistický úrad SR, Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2021; Atlas rómskych komunít 2019

2.3. Analýza sociálnej situácie na území FZO Mikroregión pri Slanej

2.3.1 Informácie o nezamestnanosti

Počet UoZ a poberateľov DvHN vo FZO z Mikroregiónu pri Slanej (tab. č.7)

	12/2020	12/2021	6/2022	12/2022
Abovce				
Počet registrovaných UoZ	106	111	97	
z toho dlhodobo evidovaní UOZ	66	82	69	
z toho občania so ZP	4	4	3	
Figa				
Počet registrovaných UoZ	84	80	76	
z toho dlhodobo evidovaní UOZ	56	58	53	
z toho občania so ZP	0	0	0	
Gemer				
Počet registrovaných UoZ	106	113	98	
z toho dlhodobo evidovaní UOZ	52	65	58	
z toho občania so ZP	6	8	6	

Hubovo				
Počet registrovaných UoZ	15	9	10	
z toho dlhodobo evidovaní UOZ	7	6	7	
z toho občania so ZP	0	0	0	
Chanava				
Počet registrovaných UoZ	120	115	107	
z toho dlhodobo evidovaní UOZ	80	86	84	
z toho občania so ZP	5	4	4	
Kesovce				
Počet registrovaných UoZ	48	52	50	
z toho dlhodobo evidovaní UOZ	37	41	45	
z toho občania so ZP	0	0	0	
Kráľ				
Počet registrovaných UoZ	159	155	134	
z toho dlhodobo evidovaní UOZ	100	106	97	
z toho občania so ZP	4	4	2	
Lenka				
Počet registrovaných UoZ	14	16	19	
z toho dlhodobo evidovaní UOZ	4	5	7	
z toho občania so ZP	0	0	0	
Neporadza				
Počet registrovaných UoZ	65	59	19	
z toho dlhodobo evidovaní UOZ	38	51	7	
z toho občania so ZP	1	1	0	
Riečka				
Počet registrovaných UoZ	31	33	35	
z toho dlhodobo evidovaní UOZ	18	23	25	
z toho občania so ZP	0	0	0	
Rumince				
Počet registrovaných UoZ	54	49	43	

z toho dlhodobo evidovaní UOZ	32	32	33	
z toho občania so ZP	1	0	0	
Stránska				
Počet registrovaných UoZ	48	42	40	
z toho dlhodobo evidovaní UOZ	31	31	24	
z toho občania so ZP	1	1	1	
Štrkovec				
Počet registrovaných UoZ	42	39	33	
z toho dlhodobo evidovaní UOZ	74	26	24	
z toho občania so ZP	2	2	1	
Tornaľa				
Počet registrovaných UoZ	627	635	583	
z toho dlhodobo evidovaní UOZ	353	385	361	
z toho občania so ZP	14	12	10	
Včelince				
Počet registrovaných UoZ	16	10	113	
z toho dlhodobo evidovaní UOZ	81	76	78	
z toho občania so ZP	0	0	2	

Prítomnosť registrovaného sociálneho podniku a neziskových organizácií (tab. č.8)

Názov obce	Prítomnosť registrovaného sociálneho podniku ³	Prítomnosť právnickej organizácie neziskového charakteru ⁴					Prítomnosť neziskovej org. registrovanej na 2% asignáciu dane ⁵ za rok 2021
		2005	2010	2015	2020	2021	
Abovce	-	4	6	1	2	3	-
Figa	-	3	2	1	1	1	-
Gemer	-	7	8	3	4	7	1
Hubovo	-	2	4	1	1	2	-
Chanava	-	6	11	2	8	11	1
Kesovce	-	1	2	1	1	1	-
Kráľ	-	6	6	1	4	4	1

³ Zdroj: Register sociálnych podnikov vedený MPSVaR (dátum ku 30.9.2022)

⁴ Zdroj: Štatistický úrad SR, DataCube: Fyziické osoby - podnikatelia v RO podľa právnych foriem za obce SR [og3011rr]

⁵ Zdroj: Finstat, údaj za rok 2021

Komunitný plán sociálnych služieb Mikroregiónu pri Slanej na roky 2024 - 2030

Lenka	1	1	2	2	2	2	1
Neporadza	-	3	4	2	3	3	-
Riečka	-	1	1	1	3	3	-
Rumince	-	5	6	1	5	1	-
Stránska	-	1	1	2	1	2	-
Štrkovec	-	1	3	1	2	3	-
Tornaľa	-	60	106	16	41	46	3
Včelince	-	3	5	2	3	2	-

2.3.2 Dôchodkové zabezpečenie obyvateľov zapojených obcí

Údaje o prijímateľoch platieb z verejného dôchodkového systému Sociálna poisťovňa ani Štatistický úrad SR nesledujú na úrovni miestnej samosprávy. Najnižšia jednotka, na ktorej sú údaje sledované, je okres.

Počet rôznych typov dôchodkov v okrese Rimavská Sobota (tab. č.9)

	Starobný	Predčasný starobný	Invalidný (tzv. „čiasťočný“)	Invalidný (tzv. „plný“)	Vdovský	Vdovecký	Sirotský	Invalidný z mladosti	Manželky	Sociálny	Spolu
31.12.2019	14 574	294	1 657	1 392	4 775	672	373	249	11	69	24 068
31.12.2020	14 572	248	1 697	1 351	4 691	700	340	270	7	66	23 942
31.12.2021	14 554	249	1 633	1 286	4 640	699	310	285	4	59	23 719
30.6.2022	14 496	219	1 619	1 264	4 636	712	323	303	4	56	23 632

Zdroj: Sociálna poisťovňa SR, Zdroj: Mikroregión pri Slanej, Štatistická analýza vybraných ukazovateľov, september 2022, BBSK

Priemerná výška dôchodku ku 31.12.2021 (tab. č.10)

	okres Rimavská Sobota		BB kraj		Slovensko	
Typ dôchodku	2020	2021	2020	2021	2020	2021
Starobný (sólo)	440,9	454,1	474,9	491,9	487,4	505,7
Starobný v súbehu						
s vdovským	496,5	514,0	518,1	538,2	525,3	546,0
vdoveckým	566,6	580,6	608,0	630,2	617,2	640,6
Priemerná výška	460,7	475,8	491,0	508,9	501,4	520,4

2.3.3 Využitie finančnej pomoci EŠIF

Realizácia spoločný projektu:

MAS Južný Gemer

Vytvorenie nízkouhlíkových stratégií v okrese Rimavská Sobota (OP KŽP)

Vytvorenie nízkouhlíkových stratégií v okrese Rimavská Sobota (OP KŽP)

Hydrogeologický prieskum deficitných oblastí Slovenskej republiky (OP KŽP)

Využitie EŠIF (tab. č.11)

	Využitie ⁶ pomoci	Názov projektu
Abovce	Len regionálne projekty	
Figa		V základnej škole úspešnejšie
Gemer	Áno	MOPS Gemer II. (OP ĽZ) Výstavba komunitného centra v obci Gemer (OP ĽZ) MOPS Gemer (OP ĽZ) Miestna občianska poriadkova služba v obci Gemer (OP ĽZ) Agglomerácia Tornaľa - kanalizácia a ČOV (OP KŽP)
Hubovo	Len regionálne projekty	
Chanava	Len regionálne projekty	
Kesovce	Len regionálne projekty	
Kráľ	Áno	Rozšírenie kapacity materskej školy v obci Kráľ
Lenka	Áno	Vybudovanie detského ihriska v obci Lenka (PRV)
Neporadza	N Len regionálne projekty	
Riečka	Áno	Modernizácia dojárne (PRV)
Rumince	Áno	Rekonštrukcia nevyužívaného objektu školskej budovy v obci Rumince pre spolkovú činnosť (PRV)
Stránska	Len regionálne projekty	
Štrkovec	Áno	Zariadenie pre seniorov Štrkovec – rodinného typu (IROP)
Tornaľa	Áno	Projektová dokumentácia pre Centrum integrovaných služieb v Tornali (IROP) Tornaľa - Gemer, protipovodňové opatrenia na toku Slaná - rekonštrukcia (OP KŽP) Posilnenie regionálneho riadenia v oblasti odborného vzdelávania a prípravy smerom k zlepšeniu kvality, atraktivity a vyššej orientácii na trh práce v Banskobystrickom kraji (OP ĽZ) Rozvoj energetických služieb na regionálnej a miestnej úrovni (OP KŽP) Komunikačná infraštruktúra služieb telematiky ŽSR (OP II)

⁶ Zdroj: ITMS2014+

		Zníženie energetickej náročnosti Spojenej školy internátnej v Tornali (OP KŽP) Revitalizácia vnútrobloku – sídlisko Stred v Tornali (IROP) Inovácia produktu v spoločnosti LANDIS SK, s.r.o. (OP II) Výstražný a varovný systém bez hraníc pre bezpečný život v meste Tornaľa (OP KŽP) Zníženie energetickej náročnosti priemyselnej budovy Wood exim, s. r. o. (OP KŽP) Mentorská a tútorská podpora pre rómskych žiakov z Banskobystrického kraja (OP LZ) Inovácia výrobného procesu v spoločnosti Wood Exim SLOVAKIA, s.r.o. (OP II) Výroba inovovaných produktov v spoločnosti LANDIS SK, s.r.o. (OP II) Inovácia výrobného procesu v spoločnosti I.P.A - Kovovýroba, spol. s r.o. Tornaľa (OP II) Inovácia procesu výroby v spoločnosti Wood exim s.r.o. Zberný dvor Tornaľa (OP LZ) „SOŠ pre kvalitné a moderné praktické vzdelávanie v regióne Tornaľa“ (IROP) Technológia do kovovýroby (OP II) Aglomerácia Tornaľa - kanalizácia a ČOV (OP KŽP)
Včelince	Áno	Zvýšenie konkurencieschopnosti stolárskej dielne (OP II) MOPS Včelince II. (OP LZ) MOPS Včelince (OP LZ) Aglomerácia Tornaľa - kanalizácia a ČOV (OP KŽP)

Zdroj: Mikroregión pri Slanej, Štatistická analýza vybraných ukazovateľov, október 2022, BBSK

2.3.4 Sociálna situácia obyvateľov a využitie pomoci

2.3.4.1 Počet poberateľov dávky v hmotnej núdzi

Počet poberateľov dávky v hmotnej núdzi (tab. č.12)

	Obdobie vyplatenia dávky				
	6/2018	6/2019	6/2020	6/2021	6/2022
Abovce					
Počet poberateľov DvHN celkom ⁷	72	55	51	52	51
z toho počet UoZ	64	46	47	49	46
počet aktivačných príspevkov	88	61	63	70	55
počet príspevkov na nezaopatrené dieťa	27	14	12	17	17
Figa					
Počet poberateľov DvHN celkom	66	51	47	45	48
z toho počet UoZ	56	46	45	44	42
počet aktivačných príspevkov	61	47	46	44	54
počet príspevkov na nezaopatrené dieťa	27	15	18	18	17
Gemer					
Počet poberateľov DvHN celkom	55	49	47	53	54
z toho počet UoZ	44	40	33	44	40
počet aktivačných príspevkov	40	34	32	47	43
počet príspevkov na nezaopatrené dieťa	35	27	32	41	39
Hubovo					

⁷ Zdroj: Štatistika Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny SR

Komunitný plán sociálnych služieb Mikroregiónu pri Slanej na roky 2024 - 2030

Počet poberateľov DvHN celkom	11	9	7	7	7
z toho počet UoZ	10	6	6	6	6
počet aktivačných príspevkov	10	4	5	5	3
počet príspevkov na nezaopatrené dieťa	2	1	1	1	2
Chanava					
Počet poberateľov DvHN celkom	65	61	62	59	66
z toho počet UoZ	53	51	52	51	56
počet aktivačných príspevkov	67	69	49	65	67
počet príspevkov na nezaopatrené dieťa	24	20	23	20	28
Kesovce					
Počet poberateľov DvHN celkom	32	34	34	33	37
z toho počet UoZ	29	31	33	32	35
počet aktivačných príspevkov	36	32	36	40	42
počet príspevkov na nezaopatrené dieťa	11	17	21	16	13
Kráľ					
Počet poberateľov DvHN celkom	87	81	88	81	78
z toho počet UoZ	71	67	80	74	74
počet aktivačných príspevkov	94	96	86	95	100
počet príspevkov na nezaopatrené dieťa	35	34	39	34	44
Lenka					
Počet poberateľov DvHN celkom	7	6	6	3	4
z toho počet UoZ	5	4	6	3	4
počet aktivačných príspevkov	6	6	6	3	3
počet príspevkov na nezaopatrené dieťa	1	1	1	0	0
Neporadza					
Počet poberateľov DvHN celkom	28	32	26	34	35
z toho počet UoZ	25	29	23	33	31
počet aktivačných príspevkov	34	35	25	45	47
počet príspevkov na nezaopatrené dieťa	13	15	11	14	14
Riečka					
Počet poberateľov DvHN celkom	16	14	13	13	15
z toho počet UoZ	14	13	10	12	14
počet aktivačných príspevkov	17	17	10	11	16
počet príspevkov na nezaopatrené dieťa	5	1	4	6	6
Rumince					
Počet poberateľov DvHN celkom	28	25	21	20	21
z toho počet UoZ	28	23	20	20	21
počet aktivačných príspevkov	29	26	22	18	20
počet príspevkov na nezaopatrené dieťa	13	13	10	5	5
Stránska					
Počet poberateľov DvHN celkom	24	27	20	22	26
z toho počet UoZ	20	23	17	20	24
počet aktivačných príspevkov	17	23	20	17	20
počet príspevkov na nezaopatrené dieťa	6	6	3	3	4
Štrkovec					
Počet poberateľov DvHN celkom	42	22	19	19	15
z toho počet UoZ	33	18	15	15	13
počet aktivačných príspevkov	38	19	18	8	7
počet príspevkov na nezaopatrené dieťa	19	12	8	10	10
Tornaľa					

Komunitný plán sociálnych služieb Mikroregiónu pri Slanej na roky 2024 - 2030

Počet poberateľov DvHN celkom	380	358	343	299	291
z toho počet UoZ	284	277	267	228	225
počet aktivizačných príspevkov	264	180	24	69	78
počet príspevkov na nezaopatrené dieťa	155	160	143	142	132
Včelince					
Počet poberateľov DvHN celkom	56	63	57	55	49
z toho počet UoZ	50	54	46	47	45
počet aktivizačných príspevkov	66	68	49	52	56
počet príspevkov na nezaopatrené dieťa	22	25	24	20	16

Zdroj: Štatistika Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny SR, Zdroj: Mikroregión pri Slanej, Štatistická analýza vybraných ukazovateľov, september 2022, BBSK

2.3.4.2 Počet poberateľov vybraných štátnych sociálnych dávok (rodičovský príspevok a prídavok na dieťa)

Počet poberateľov rodičovského príspevku a prídavku na dieťa (tab. č.13)

	Obdobie vyplatenia dávky				
	6/2018	6/2019	6/2020	6/2021	6/2022
Abovce					
Počet poberateľov rodičovského príspevku ⁸	19	22	21	24	19
z toho dieťa s DNZS	1	2	0	3	3
Počet poberateľov prídavku na dieťa	71	72	67	67	68
Figa					
Počet poberateľov rodičovského príspevku	16	18	16	16	12
z toho dieťa s DNZS	1	1	1	0	0
Počet poberateľov prídavku na dieťa	68	56	52	47	47
Gemer					
Počet poberateľov rodičovského príspevku	26	29	25	26	17
z toho dieťa s DNZS	1	1	2	2	0
Počet poberateľov prídavku na dieťa	120	123	122	118	116
Hubovo					
Počet poberateľov rodičovského príspevku	5	3	4	4	2
z toho dieťa s DNZS	0	0	0	0	0
Počet poberateľov prídavku na dieťa	17	15	16	15	14
Chanava					
Počet poberateľov rodičovského príspevku	19	18	21	23	19
z toho dieťa s DNZS	0	2	3	2	1
Počet poberateľov prídavku na dieťa	80	81	80	80	77
Kesovce					
Počet poberateľov rodičovského príspevku	9	7	11	12	11
z toho dieťa s DNZS	0	0	1	1	0
Počet poberateľov prídavku na dieťa	27	33	35	33	32
Kráľ					
Počet poberateľov rodičovského príspevku	30	23	24	25	24
z toho dieťa s DNZS	0	0	1	1	0
Počet poberateľov prídavku na dieťa	119	112	113	110	114
Lenka					

⁸ Zdroj: Štatistika Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny SR

Komunitný plán sociálnych služieb Mikroregiónu pri Slanej na roky 2024 - 2030

Počet poberateľov rodičovského príspevku	7	6	3	7	6
z toho dieťa s DNZS	0	0	1	0	0
Počet poberateľov prídavku na dieťa	19	22	20	22	19
Neporadza					
Počet poberateľov rodičovského príspevku	11	11	12	14	11
z toho dieťa s DNZS	0	0	0	0	0
Počet poberateľov prídavku na dieťa	33	31	31	30	32
Riečka					
Počet poberateľov rodičovského príspevku	6	6	4	6	5
z toho dieťa s DNZS	1	0	0	0	0
Počet poberateľov prídavku na dieťa	27	25	25	24	26
Rumince					
Počet poberateľov rodičovského príspevku	9	9	9	8	10
z toho dieťa s DNZS	0	0	0	0	1
Počet poberateľov prídavku na dieťa	42	41	41	43	42
Stránska					
Počet poberateľov rodičovského príspevku	10	9	10	10	12
z toho dieťa s DNZS	3	2	0	0	0
Počet poberateľov prídavku na dieťa	34	37	40	42	43
Štrkovec					
Počet poberateľov rodičovského príspevku	10	8	10	10	8
z toho dieťa s DNZS	0	1	1	1	0
Počet poberateľov prídavku na dieťa	63	43	39	39	35
Tornaľa					
Počet poberateľov rodičovského príspevku	155	147	154	168	126
z toho dieťa s DNZS	2	5	8	8	6
Počet poberateľov prídavku na dieťa	799	776	743	733	696
Včelince					
Počet poberateľov rodičovského príspevku	24	27	26	29	19
z toho dieťa s DNZS	0	1	2	1	0
Počet poberateľov prídavku na dieťa	85	94	91	88	88

Zdroj: Štatistika Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny SR, Zdroj: Mikroregión pri Slanej, Štatistická analýza vybraných ukazovateľov, september 2022, BBSK

2.3.4.3 Počet osôb s ťažkým zdravotným postihnutím (k 30.6.2018 a 30.6.2022)

Počet osôb s ťažkým zdravotným postihnutím (tab. č.14)

Názov obce	Počet osôb vo vekovej skupine ⁹									
	do 18 rokov		18 - 25 rokov		26 - 39 rokov		40 - 61 rokov		62+ rokov	
	2018	2022	2018	2022	2018	2022	2018	2022	2018	2022
Abovce	3	4	3	2	0	3	17	7	19	32
Figa	1	1	2	2	4	2	6	5	17	18
Gemer	3	4	2	1	7	5	21	17	39	47
Hubovo	0	0	0	0	0	0	1	2	8	4
Chanava	2	2	2	2	6	5	14	14	43	32
Kesovce	0	2	1	1	1	1	1	2	2	5
Kráľ	3	4	2	2	8	7	13	13	53	53

⁹ Zdroj: Štatistika Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny SR

Komunitný plán sociálnych služieb Mikroregiónu pri Slanej na roky 2024 - 2030

Lenka	0	0	0	0	0	0	3	0	5	12
Neporadza	0	1	0	0	0	1	10	10	14	11
Riečka	0	0	1	1	1	1	9	5	12	14
Rumince	1	2	2	0	0	1	8	11	26	26
Stránska	1	0	2	3	4	4	6	6	15	17
Štrkovec	1	0	2	1	6	2	12	6	17	23
Tornaľa	21	24	13	14	45	42	162	123	352	389
Včelince	2	3	2	3	8	10	15	18	27	31
Spolu	38	47	34	32	60	84	298	239	649	714

Zdroj: Štatistika Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny SR, Zdroj: Mikroregión pri Slanej, Štatistická analýza vybraných ukazovateľov, september 2022, BBSK

2.3.4.4 Počet poberateľov vybraných štátnych sociálnych dávok na kompenzáciu (príspevok na kompenzáciu ŽP, príspevok na opatrovanie, príspevok na osobnú asistenciu)

Počet poberateľov vybraných štátnych sociálnych dávok na kompenzáciu ŽP (tab. č.15)

	Obdobie vyplatenia dávky				
	6/2018	6/2019	6/2020	6/2021	6/2022
Abovce					
Počet osôb s ťažkým zdravotným postihnutím ^{[1][2]}	42	43	48	49	48
Počet poberateľov príspevku na kompenzáciu ŽP	19	22	23	24	23
Počet poberateľov príspevku na osobnú asistenciu	0	0	0	0	0
Počet poberateľov príspevku na opatrovanie	10	10	16	18	15
Počet opatrovaných osôb	10	10	16	18	15
Figa					
Počet osôb s ťažkým zdravotným postihnutím	30	31	31	29	28
Počet poberateľov príspevku na kompenzáciu ŽP	17	17	16	15	15
Počet poberateľov príspevku na osobnú asistenciu	1	1	1	1	1
Počet poberateľov príspevku na opatrovanie	10	10	13	12	11
Počet opatrovaných osôb	10	10	13	12	11
Gemer					
Počet osôb s ťažkým zdravotným postihnutím	72	77	74	77	74
Počet poberateľov príspevku na kompenzáciu ŽP	34	34	33	35	34
Počet poberateľov príspevku na osobnú asistenciu	0	0	0	0	0
Počet poberateľov príspevku na opatrovanie	12	12	16	17	13
Počet opatrovaných osôb	12	12	16	17	13
Hubovo					
Počet osôb s ťažkým zdravotným postihnutím	9	8	9	6	6
Počet poberateľov príspevku na kompenzáciu ŽP	6	6	6	4	5
Počet poberateľov príspevku na osobnú asistenciu	0	0	0	0	0
Počet poberateľov príspevku na opatrovanie	2	2	3	2	2
Počet opatrovaných osôb	2	2	3	2	2
Chanava					
Počet osôb s ťažkým zdravotným postihnutím	67	65	65	56	55
Počet poberateľov príspevku na kompenzáciu ŽP	29	28	32	29	31
Počet poberateľov príspevku na osobnú asistenciu	0	0	0	0	0
Počet poberateľov príspevku na opatrovanie	13	10	11	13	13
Počet opatrovaných osôb	13	10	11	13	13

Komunitný plán sociálnych služieb Mikroregiónu pri Slanej na roky 2024 - 2030

Kesovce					
Počet osôb s ťažkým zdravotným postihnutím	5	7	9	10	11
Počet poberateľov príspevku na kompenzáciu ŤZP	1	1	1	1	3
Počet poberateľov príspevku na osobnú asistenciu	0	0	0	0	0
Počet poberateľov príspevku na opatrovanie	0	0	1	1	1
Počet opatrovaných osôb	0	0	1	1	1
Kráľ					
Počet osôb s ťažkým zdravotným postihnutím	79	78	82	78	79
Počet poberateľov príspevku na kompenzáciu ŤZP	41	39	42	38	36
Počet poberateľov príspevku na osobnú asistenciu	0	0	0	0	0
Počet poberateľov príspevku na opatrovanie	15	17	18	18	16
Počet opatrovaných osôb	16	18	19	19	16
Lenka					
Počet osôb s ťažkým zdravotným postihnutím	8	9	10	11	12
Počet poberateľov príspevku na kompenzáciu ŤZP	4	4	3	4	4
Počet poberateľov príspevku na osobnú asistenciu	0	0	0	0	0
Počet poberateľov príspevku na opatrovanie	2	1	2	3	4
Počet opatrovaných osôb	2	1	2	3	4
Neporadza (okres Rimavská Sobota)					
Počet osôb s ťažkým zdravotným postihnutím	24	22	25	22	23
Počet poberateľov príspevku na kompenzáciu ŤZP	5	6	9	6	5
Počet poberateľov príspevku na osobnú asistenciu	0	0	0	0	0
Počet poberateľov príspevku na opatrovanie	3	2	4	3	5
Počet opatrovaných osôb	3	2	4	3	5
Riečka (okres Rimavská Sobota)					
Počet osôb s ťažkým zdravotným postihnutím	23	23	23	21	21
Počet poberateľov príspevku na kompenzáciu ŤZP	12	9	9	8	10
Počet poberateľov príspevku na osobnú asistenciu	1	1	1	1	1
Počet poberateľov príspevku na opatrovanie	3	2	3	3	4
Počet opatrovaných osôb	3	2	3	3	4
Rumince					
Počet osôb s ťažkým zdravotným postihnutím	37	39	37	37	40
Počet poberateľov príspevku na kompenzáciu ŤZP	19	20	20	19	23
Počet poberateľov príspevku na osobnú asistenciu	0	0	0	0	0
Počet poberateľov príspevku na opatrovanie	8	10	8	9	10
Počet opatrovaných osôb	8	10	8	9	10
Stránska					
Počet osôb s ťažkým zdravotným postihnutím	28	29	29	28	30
Počet poberateľov príspevku na kompenzáciu ŤZP	18	15	16	15	14
Počet poberateľov príspevku na osobnú asistenciu	1	1	1	1	1
Počet poberateľov príspevku na opatrovanie	7	5	8	8	7
Počet opatrovaných osôb	7	5	8	8	7
Štrkovec					
Počet osôb s ťažkým zdravotným postihnutím	38	26	26	29	32
Počet poberateľov príspevku na kompenzáciu ŤZP	25	19	18	21	23
Počet poberateľov príspevku na osobnú asistenciu	1	1	1	1	1

Komunitný plán sociálnych služieb Mikroregiónu pri Slanej na roky 2024 - 2030

Počet poberateľov príspevku na opatrovanie	9	6	8	9	11
Počet opatrovaných osôb	9	6	8	9	11
Tornaľa					
Počet osôb s ťažkým zdravotným postihnutím	593	603	608	604	592
Počet poberateľov príspevku na kompenzáciu ŤZP	288	294	290	287	279
Počet poberateľov príspevku na osobnú asistenciu	10	11	13	14	13
Počet poberateľov príspevku na opatrovanie	46	62	74	75	78
Počet opatrovaných osôb	46	64	76	77	80
Včelince					
Počet osôb s ťažkým zdravotným postihnutím	54	67	68	67	65
Počet poberateľov príspevku na kompenzáciu ŤZP	29	36	35	33	35
Počet poberateľov príspevku na osobnú asistenciu	2	2	2	2	1
Počet poberateľov príspevku na opatrovanie	10	16	14	15	17
Počet opatrovaných osôb	10	16	14	15	17
SPOLU					
Počet osôb s ťažkým zdravotným postihnutím	1109	1127	1144	1124	1116
Počet poberateľov príspevku na kompenzáciu ŤZP	547	550	553	539	540
Počet poberateľov príspevku na osobnú asistenciu	16	17	19	20	18
Počet poberateľov príspevku na opatrovanie	150	165	199	206	207
Počet opatrovaných osôb	151	168	202	209	209

Zdroj: Štatistika Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny SR, Zdroj: Mikroregión pri Slanej, Štatistická analýza vybraných ukazovateľov, október 2022, BBSK

Tri ukazovatele – počet osôb s ťažkým zdravotným postihnutím, počet poberateľov príspevku na kompenzáciu ŤZP a počet poberateľov príspevku na osobnú asistenciu v sledovanom období vykazuje stabilný trend, bez výraznejších zmien. V sledovanom období stúpa počet poberateľov príspevku na opatrovanie a počet opatrovaných osôb. Počet opatrovaných osôb stúpol od roku 2018 do roku 2022 zo 151 na 209, čo predstavuje takmer 40% nárast. Obdobne je to pri počte poberateľov príspevku na opatrovanie, nárast zo 150 (rok 2018) na 207 (rok 2022).

2.3.4.5 Sociálne služby a ich dostupnosť

Poskytovanie sociálnych služieb určených (aj) pre seniorov

Údaje o poskytovaní sociálnych služieb boli zisťované prostredníctvom troch rozličných zdrojov, ktorými sú:

- Informačný systém sociálnych služieb MPSVaR;
- Rezortné štatistické výkazníctvo MPSVaR;
- prieskum medzi samotnými obcami.

Informácie podľa Informačného systému sociálnych služieb MPSVaR10 (tab. č.16)

Názov obce	Denné centrum	Denný stacionár	Domov sociálnych služieb	Jedáleň ¹¹	Komunitné centrum	Monitorovanie a signalizácia potreby pomoci	Opatrovateľská pomoc	Požičiavanie pomôcok	Práčovňa	Prepravná služba	Sociálne poradenstvo (špecializované/základné)	Špecializované zariadenie	Sprostredkovanie osobnej asistencie	Zariadenie opatrovateľskej služby	Zariadenie pre seniorov
Abovce	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Figa	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Gemer	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Hubovo	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Chanava	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1
Kesovce	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Kráľ	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Lenka	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-
Neporadza	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Riečka	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Rumince	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Stránska	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Štrkovec	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Tornaľa	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1
Včelince	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-

¹⁰ V zozname sú uvedené len služby, ktoré majú sídlo niektorých z obcí mikroregiónu, v okresnom meste alebo majú okresnú pôsobnosť. Poskytovatelia, ktorí majú regionálne alebo celoslovenské pokrytie nie sú uvedené.

¹¹ Napriek tomu, že žiadna so sledovaných obcí nemá jedáleň ako registrovanú sociálnu službu, je však pomerne bežné, že obce umožňujú seniorom sa stravovať v jedálňach, ktoré prevádzkujú (obvyčajne v škole)

Poskytovanie sociálnych služieb v okrese

Štruktúra poskytovateľov sociálnych služieb v okrese Rimavská Sobota je uvedená v tabuľke, poskytovatelia bez sídla v okrese Rimavská Sobota s krajskou, alebo celoslovenskou pôsobnosť nie sú uvedení.

Poskytované služby v okrese Rimavská Sobota (tab. č.17)

Kategória služby	Typ služby	Počet poskytovateľov v okrese Rimavská Sobota
Krízová intervencia		
	Terénna sociálna služba krízovej intervencie	4 ¹²
	Nízkoprahové denné centrum	-
	Integračné centrum	-
	Komunitné centrum	3 ¹³
	Nocľaháreň	1 ¹⁴
	Útulok	2 ¹⁵
	Domov na polceste	-
	Zariadenie núdzového bývania	-
	Nízkoprahová sociálna služby pre deti a rodinu	-
Podpora rodiny s deťmi		
	Pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa	-
	Pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa a podpora zosúladovania rodinného a pracovného života	-
	Služba na podporu zosúladovania rodinného života a pracovného života a Služba na podporu zosúladovania rodinného života a pracovného života - starostlivosť o dieťa v detskej skupine	-
	Zariadenie starostlivosti o deti do troch rokov veku dieťaťa	3 ¹⁶
	Služba včasnej intervencie	-
Nepriaznivá situácia z dôvodu zdrav. postihnutia, nepriaznivého zdrav. stavu alebo dôchodkového veku		
	Zariadenie podporovaného bývania	1 ¹⁷
	Zariadenie pre seniorov	7 ¹⁸
	Zariadenie opatrovateľskej služby	-
	Rehabilitačné stredisko	1 ¹⁹
	Sociálna rehabilitácia	-
	Domov soc. služieb	7 ²⁰

¹² Centrum sociálneho a kultúrneho rozvoja; Jazdecký klub EXCEL MADON; Obec Martinová, Obec Žip

¹³ Mesto Tisovec, obec Rimavská Baňa, obec Dražice

¹⁴ Mesto Rimavská Sobota

¹⁵ Domov dôchodcov a domov sociálnych služieb, Klenovec; Krízové centrum SOS n.o.;

¹⁶ Detský raj spol. s r.o., Domček Lienka, Ing. Csilla Floreková,

¹⁷ Združenie príbuzných a priateľov duševne chorých OPORA G+N

¹⁸ Auxilium Plus, n.o.; Chanava - Diakonické centrum reformovanej cirkvi, n.o.; Dom pokojného života, n.o.;

Domov dôchodcov a domov sociálnych služieb, Klenovec; Domov dôchodcov a domov sociálnych služieb, Rimavská Sobota; Domov dôchodcov a domov sociálnych služieb, Tisovec; Občianske združenie NÁŠ DOMOV, domov sociálnych služieb, chránené bývanie a chránené dielne

¹⁹ Združenie príbuzných a priateľov duševne chorých OPORA G+N

²⁰ Domov dôchodcov a domov sociálnych služieb, Rimavská Sobota; Domov dôchodcov a domov sociálnych služieb, Rimavská Sobota; Domov dôchodcov a domov sociálnych služieb, Tornaľa; FEMINA Domov sociálnych služieb; Héliá, n.o.; Občianske združenie NÁŠ DOMOV, domov sociálnych

Komunitný plán sociálnych služieb Mikroregiónu pri Slanej na roky 2024 - 2030

	Špecializované zariadenia	-
	Denný stacionár	2 ²¹
	Opatrovateľská služba	13 ²²
	Prepravná služba	3 ²³
	Sprievodcovská služba a predčitateľská služba	-
	Tlmočnická služba	-
	Sprostredkovanie tlmočnickej služby	-
	Sprostredkovanie osobnej asistencie	-
	Požičiavanie pomôcok	1 ²⁴
Použitie telekomunikačných technológií		
	Monitorovanie a signalizácia potreby pomoci	-
	Krízová pomoc poskytovaná prostredníctvom telekomunikačných technológií	-
Podporné služby		
	Pomoc pri zabezpečení opatrovníckych práv a povinností	-
	Denné centrum	-
	Podpora samostatného bývania	-
	Jedáleň	-
	Práčovňa	1 ²⁵
	Stredisko osobnej hygieny	1 ²⁶

2.3.4.6 Poskytovatelia sociálnych služieb vo FZO Mikroregión pri Slanej (podľa zriaďovateľa - BBSK, neverejný zriaďovateľ, obec/mesto)

Zariadenia sociálnych služieb zriadené BBSK (tab. č.18)

Názov zariadenia a adresa zariadenia	Druh a kapacita zariadenia	Cieľová skupina
Domov dôchodcov a domov sociálnych služieb Úzka 49 Tornaľa 982 01	Zariadenie podporovaného bývania – 16 Zariadenie pre seniorov – 99 Domov sociálnych služieb - 60	Osoby v nepriaznivej sociálnej situácii z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia (duševnými poruchami a mentálnym postihnutím), nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku

služieb, chránené bývanie a chránené dielne; Združenie Vienaľa, na podporu a pomoc duševne a telesne chorým deťom

²¹ Obec Gemer a Združenie príbuzných a priateľov duševne chorých OPORA G+N

²² Mesto Rimavská Sobota; Mesto Tisovec; Obec Barca; Obec Bátka; Obec Čakov; Obec Hodejov; Obec Jesenské; Obec Klenovec; Obec Riečka; Obec Tomášovce; Obec Včelince; Slovenský Červený kríž, územný spolok Rimavská Sobota; Združenie obcí Mikroregión pri Slanej (15 pobočiek)

²³ Obec Lenka, Reformovaná kresťanská cirkev na Slovensku, Cirkevný zbor Rimavská Sobota; Slovenský Červený kríž, územný spolok Rimavská Sobota

²⁴ Slovenský Červený kríž, územný spolok Rimavská Sobota

²⁵ Mesto Rimavská Sobota

²⁶ Mesto Rimavská Sobota

Komunitný plán sociálnych služieb Mikroregiónu pri Slanej na roky 2024 - 2030

Zariadenia sociálnych služieb zriadené neverejnými poskytovateľmi sociálnych služieb (tab. č.19)

Názov zariadenia a adresa zariadenia	Názov zriaďovateľa a adresa	Druh a kapacita zariadenia	Cieľová skupina
Chanava - Diakonické centrum reformovanej cirkvi, n.o.	Reformovaná kresťanská cirkev na Slovensku – Cirkevný zbor Chanava, Agrásius s.r.o. Chanava	Zariadenie pre seniorov – 46, pobytová forma	seniori
Hélia, n.o, Neporadza	Hélia, n.o, Neporadza	Domov sociálnych služieb – 60, pobytová forma	Mentálne postihnuté osoby (muži)

Zariadenia sociálnych služieb zriadené mestom alebo obcou (tab. č.20)

Názov zariadenia a adresa zariadenia	Názov zriaďovateľa a adresa	Druh a kapacita zariadenia	Cieľová skupina
Denný stacionár, obec Gemer	Obec Gemer Gemer 191, 982 01	Denný stacionár – 15, ambulantná forma	seniori a občania so zdravotným postihnutím

Sociálne služby zriadené alebo založené združením obcí Mikroregión pri Slanej (tab. č.21)

Názov zariadenia a adresa zariadenia	Názov zriaďovateľa a adresa	Druh sociálnej služby	Cieľová skupina
Agentúra integrovanej starostlivosti Mierová 37/18, Tornaľa 982 01	Združenie obcí Mikroregión pri Slanej	Opatrovateľská služba (územie 15 samospráv)	Osoby odkázané na pomoc inej fyzickej osoby ak jej stupeň odkázanosti je najmenej II.

Zariadenia sociálnych služieb zriadené Ústredím práce, sociálnych vecí a rodiny (tab. č.22)

Názov zariadenia a adresa zariadenia	Druh a kapacita zariadenia	Cieľová skupina
Centrum pre deti a rodiny Tornaľa Mierová 1, Tornaľa, 98201	Celoročné pobytové zariadenie s kapacitou 70 klientov	Deti a mládež od 0 do 18 rokov ich veku a ďalej až do osamostatnenia, najdlhšie však do dovŕšenia 25 rokov veku

2.4 Dostupnosť zdravotníckych zariadení

2.4.1 Prítomnosť zdravotníckych zariadení

Zariadenia zdravotníckych služieb v Mikroregióne pri Slanej (tab. č.23)

Typ zariadenia ²⁷ →	Lekárne a výdajne zdravotníckych pomôcok ²⁸	ADOS ²⁹	Samostatné ambulancie praktického lekára pre dospelých	Samostatné ambulancie praktického lekára pre deti	Samostatné ambulancie praktického lekára stomatóloga	Samostatné ambulancie praktického lekára gynekológa	Samostatné ambulancie lekára špecialistu	Rýchla zdravotnícka pomoc	Liečebne, domy ošet. starost., hospice, zar.biomed.výskumu	Transfúziologické a hematologické oddelenia
Názov obce ↓										
Abovce	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Figa	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Gemer	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hubovo	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Chanava	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kesovce	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kráľ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Lenka	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Neporadza	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Riečka	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rumince	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Stránska	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Štrkovec	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tornaľa	4	-	4	3	3	1	14	2	-	-
Včelince	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

2.5 Zhrnutie sociálnej situácie a dostupnosti sociálnych a zdravotníckych služieb vo FZO Mikroregión pri Slanej

Ukazovatele starnutia populácie vo FZO v Mikroregióne pri Slanej nie sú veľmi priaznivé. Pri podrobnejšom pohľade na jednotlivé obce a mesto v mikroregióne je problém starnutia obyvateľstva jasnejší. Vo všetkých obciach mikroregiónu okrem obce Kesovce je rastúci trend starnutia obyvateľstva, najvýraznejšie je to možné vidieť v meste Tornaľa a obciach Hubovo, Lenka a Rumince. V spomenutých posledných troch obciach presahuje percentuálny podiel obyvateľov v poproduktívnom veku na celkovom počte obyvateľov danej obce 20%. Počet obyvateľov tohto mesta a troch obcí tvorí viac ako polovicu všetkých obyvateľov mikroregiónu. Práve tento pomer má vplyv na to, že starnutie je problémom tohto mikroregiónu aj napriek tomu, že priemerné čísla sú nižšie ako

²⁷ Zdroj: Štatistický úrad SR, DataCube VBD_SK_WIN:zd5001rr

²⁸ Zdroj: Register zdravotníckych zariadení, e-VUC

<https://www.bbsk.sk/eSlu%C5%BEby/Zdravotn%C3%ADctoafarm%C3%A1cia/Registerlek%C3%A1rn%C3%AD.aspx>

²⁹ Zdroj: Register zdravotníckych zariadení, e-VUC

<https://www.bbsk.sk/eSlu%C5%BEby/Zdravotn%C3%ADctoafarm%C3%A1cia/Registerzdravotn%C3%ADckychzariaden%C3%AD.aspx>

celoslovenské priemer indexu starnutia. Celkovo aj v Mikroregióne pri Slanej je možné sledovať stúpajúci index starnutia z 74,68% v roku 2000 na 91,39% v roku 2021. Nárast nie je taký dramatický ako celoslovenský údaj, ale pri podrobnejšom pohľade na obce mikroregiónu môžeme vidieť, že 5 obcí má index starnutia vyšší ako 100%. To znamená, že v týchto obciach žije viac ľudí v poproduktívnom veku ako v produktívnom veku. Ide o nasledovné obce a mesto: Tornaľa, Hubovo, Lenka, Rumince a Stránska. Celkovo má týchto 5 obcí spolu 7 958 obyvateľov, čo tvorí 59% z celkového počtu obyvateľov mikroregiónu Pri Slanej. Zároveň je možné sledovať výrazný nárast indexu starnutia v obciach Figa, Kráľ a Včelince. Vo všetkých troch spomenutých obciach ide o nárast o viac ako 30%. V obci Kráľ dokonca až takmer o 50%. Zaujímavosťou je aj klesajúci trend indexu starnutia v obci Hubovo, kde ale percento indexu starnutia nekleslo pod 100%. Okrem týchto spomenutých ôsmich obcí má index starnutia stúpajúci trend vo všetkých obciach okrem obce Kesovce. Potreba podporných služieb a odkázanosti na sociálne služby rastie spolu s vekom obyvateľov. Na základe odborného kvalifikovaného odhadu je možné určiť predpokladaný podiel osôb, ktoré potrebujú podporu pri sebaobsluhy podľa miery závislosti.

Projekcia vymedzujúca potrebu sociálnych služieb vo väzbe na mieru závislosti pri osobách 65+ (tab. č.24)

Vek osoby	Podiel osôb, ktoré potrebujú podporu pri sebaobsluhy podľa miery závislosti				
	Celkovo	Minimálna	Ľahká	Stredná	Ťažká
65 - 69 rokov	25	12	13	0	0
70 - 74 rokov	42	18	12	12	0
75 - 79 rokov	35	13	10	10	2
80 - 84 rokov	36	15	9	9	3
85 - 89 rokov	30	10	9	9	2
90 a viac rokov	27	7	7	7	6
Spolu	195	75	60	47	13

Zdroj: Vlastný výpočet na základe metodiky Baumruková, P. 1997. Obce, města, regiony a sociální služby. Socioklub. Sociopress. Praha. ISBN 80-902260-1-9

Z uvedeného prepočtu vyplýva, že minimálne 195 obyvateľov mikroregiónu pri Slanej je odkázaných na pomoc a podporu pri úkonoch sebaobsluhy. Táto podpora sa zabezpečuje predovšetkým prostredníctvom sociálnych služieb – terénnej a pobytovej formy alebo prostredníctvom neformálneho opatrovania – príspevok na opatrovanie. Odporúčané normatívy pre vybavenosť obcí sociálnymi službami uvádzajú aj návrh potrebnej vybavenosti týmito druhmi sociálnych služieb. Pri opatrovateľskej službe uvádzajú, že na 1000 obyvateľov 65+ je potrebné poskytovať domácu opatrovateľskú službu 75 občanom. V prípade mikroregiónu Pri Slanej je potrebné predpokladať potrebu poskytovania domácej opatrovateľskej služby pre 162 občanov. Podobne navrhujú odporúčané normatívy aj minimálny potrebný počet miest v pobytovej forme sociálnych služieb pre seniorov. Normatív odporúča vybavenosť na úrovni 2,6 miesta na 1000 obyvateľov. V prípade mikroregiónu Pri Slanej to predpokladá potrebu minimálne 35 miest v pobytovej forme sociálnej služby.

Zároveň odporúčaná vybavenosť obcí alebo regiónov s pôsobnosťou do 20.000 obyvateľov má mať predovšetkým nasledovné druhy sociálnych a podporných služieb:

- Základné sociálne poradenstvo
- Kontaktné miesto pre sociálnu podporu a pomoc
- Krízovú telefónnu linku/službu
- Domácu opatrovateľskú službu
- Terénnych sociálnych pracovníkov/asistentov
- Podpora samostatného bývania

- Stredisko osobnej hygieny, práčovňa, jedáleň
- Komunitné centrum
- Podporné a nízkoprahové služby pre osoby bez domova – nocľaháreň alebo útulok,
- Denný stacionár
- Rehabilitačné stredisko
- Pobytová forma sociálnej služby – zariadenie pre seniorov, zariadenie opatrovateľskej služby, špecializované zariadenie

Mikroregión pri Slanej s celkovým počtom 13 413 obyvateľov potrebuje mať širšie spektrum sociálnych služieb. Vzhľadom na demografické ukazovatele týkajúce sa veku, ale aj ekonomickej závislosti seniorov a ekonomickej zaťaženia na obyvateľa je potrebné plánovať efektívne poskytovanie sociálnych služieb. Poskytovanie sociálnych služieb má okrem ekonomickej efektivity zabezpečiť v prvom rade poskytovanie kvalitných a na človeka orientovaných sociálnych služieb. V praxi to znamená, že má prichádzať k prechodu z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť a je potrebné budovať komunitné sociálne služby, ktoré sú, čo najbližšie k občanom. Komunitné služby sú najčastejšie definované ako vzájomne prepojené a koordinované sociálne služby, ktoré sú poskytované v prirodzenom prostredí priamo v komunite, reagujú na potreby členov komunity a nejavia znaky inštitucionálnej starostlivosti, umožňujú ľuďom žiť plnohodnotný sociálny život a zabezpečujú im prístup k celému spektru podpory pre nezávislý život v komunite bez ohľadu na ich zdravotné znevýhodnenie. Záujem zo strany občanov o poskytovanie sociálnych služieb v prirodzenom a domácom prostredí potvrdzuje aj reprezentatívny prieskum SOCIA – nadácie na podporu sociálnych zmien z roku 2020, kde v prípade seniorov až 80% obyvateľov chce mať poskytované podporné a sociálne služby v domácom prostredí.

Poskytovanie komunitných sociálnych služieb už v samotnej definícii hovorí o potrebe koordinovania týchto služieb na úrovni regiónu alebo komunity. Koordinácia sa nemôže diať len v rámci sociálnych služieb, ale je ju potrebné integrovať aj so zdravotnou starostlivosťou a ďalšími podpornými službami pre občanov v staršom veku. Práve z týchto dôvodov je potrebné, aby sa v praxi overili a nastavili podmienky poskytovania a koordinovania komunitných služieb prostredníctvom Agentúr integrovanej starostlivosti.

Komplexný pohľad na demografické potreby Mikroregiónu pri Slanej a existujúcu sieť sociálnych služieb nám ukazuje potrebu budovania predovšetkým terénnych služieb a ambulantných služieb, ktoré podporia, čo najdlhšie zotrvanie občanov v ich prirodzenom domácom prostredí. Ide hlavne o:

- rozvoj sociálneho poradenstva
- domácej opatrovateľskej služby
- podpory samostatného bývania
- prepravnej služby
- a služieb poskytovaných prostredníctvom informačno-komunikačných technológií.

Miera evidovanej nezamestnanosti k júli 2022 bola v Mikroregióne pri Slanej 13,47 %, čo je 2x viac ako je celoslovenský priemer (na 26. mieste v rámci SR). 42 % UoZ je v evidencii viac ako 12 mesiacov. 87,4 % z evidovaných UoZ je znevýhodnených (mladší ako 26 rokov, starší ako 50 rokov, nižšie vzdelanie, občan so ZP, osamelá osoba a pod.), 13% z evidovaných znevýhodnených UoZ tvoria osoby so zdravotným postihnutím.

Počet nezamestnaných evidovaných na ÚPSVAR k júlu 2022 (tab. č.25)

Názov obce	Počet nezamestnaných	z toho zdrav. postihnutý	v %
Abovce	97	3	15,08
Figa	77	0	17,58
Gemer	101	5	11,30
Hubovo	9	0	7,63
Chanava	107	4	15,07
Kešovce	55	1	19,37
Kráľ	136	2	14,56
Lenka	18	0	9,00
Neporadza	58	0	20,21
Riečka	35	0	16,13
Rumince	42	0	11,57
Stránska	41	0	11,95
Štrkovec	36	1	9,47
Tornaľa	580	8	8,42
Včelince	115	3	14,65

Z celkovej počtu nezamestnaných 1507 osôb sú 3/4 dlhodobo nezamestnaní, resp. 15 nezamestnaných sú osoby so zdravotným postihnutím.

Počet poberateľov dávky v hmotnej núdzi vo FZO Mikroregión pri Slanej má od roku 2018 (969 poberateľov DvHN) klesajúcu tendenciu. K 30.6.2022 celkový počet poberateľov dávky v hmotnej núdzi bol 797.

Počet poberateľov rodičovského príspevku s dieťaťom s dlhodobo nepriaznivým zdravotným stavom má klesajúcu tendenciu. K 30.6.2022 počet poberateľov tejto dávky vo FZO Mikroregión pri Slanej bol 11.

Celkový počet občanov s ŤZP vo FZO Mikroregión pri Slanej je 1116, čo predstavuje takmer 10 % z celkového počtu obyvateľov, z toho 64 % tvoria osoby vo veku 62 rokov a viac.

Celkový počet poberateľov príspevku na opatrovanie má vo FZO Mikroregión pri Slanej v sledovanom období 2018 – 2022 stúpajúci trend. V sledovanom období stúpa počet poberateľov príspevku na opatrovanie a počet opatrovaných osôb. Počet opatrovaných osôb stúpol od roku 2018 do roku 2022 zo 151 na 209, čo predstavuje takmer 40% nárast. Obdobne je to pri počte poberateľov príspevku na opatrovanie, nárast zo 150 (rok 2018) na 207 (rok 2022).

Počet vydaných rozhodnutí o odkázanosti na sociálne služby (opatrovateľskú službu, zariadenie pre seniorov a zariadenie pre opatrovateľskú službu) bol v roku 2022 8 posudkov o odkázanosti na sociálnu službu.

Z terénnych sociálnych služieb sa vo FZO poskytuje , ktorú zabezpečuje Agentúra integrovanej starostlivosti. Ďalšie sociálne služby – sociálne poradenstvo, požičiavanie pomôcok, prepravnú službu a službu včasnej intervencie sú poskytované len minimálnej miere na území Mikroregiónu pri Slanej

Ambulantné služby v Mikroregióne pri Slanej výrazne absentujú. V celom mikroregióne je len jeden poskytovateľ takejto služby a tým je obec Gemer. Ktorá má zriadený denný stacionár s kapacitou 15 miest.

Dostupnosť zdravotníckych zariadení vo FZO je veľmi nepriaznivá, zdravotnícke služby aj poskytovatelia sú dostupné len v meste Tornaľa, kde sa nachádzajú lekárne (4), ambulancie všeobecných lekárov pre dospelých (6), deti (3), špecialistov a rýchla zdravotnícka pomoc, hospic. Obyvatelia mikroregiónu musia často cestovať za zdravotníckymi službami do ďalších miest – Rimavská Sobota, Revúca, Rožňava.

2.6. Vyhodnotenie dotazníkového prieskumu - občania vo FZO Mikroregión pri Slanej

Cieľom prieskumu bolo na základe získaných informácií zistiť a objektivizovať potreby obyvateľov Mikroregiónu pri Slanej v oblasti sociálnych služieb. Získané informácie sa využijú ako argumenty a východisko pri návrhu priorít, strategických a špecifických cieľov, ako aj opatrení a aktivít v strategickej časti KPSS mikroregiónu.

Predmetom prieskumu bolo zistiť skutočné potreby, miestne špecifiká určitých cieľových skupín, o ktorých nie sú dostatočné informácie zo štatistických dát (napr. prítomnosť detí u seniorov v blízkosti ich domácnosti; činnosti, pri ktorých očakávajú pomoc od obce; dobu čakania na poskytnutie sociálnej služby a pod.)

Metóda prieskumu – za účelom naplnenia cieľa a získania relevantného obrazu o reálnych potrebách a požiadavkách obyvateľov bol odborným tímom spracovaný dotazník s 25 otázkami, ktoré obsahovali výber preddefinovaných otázok. Prieskum bol uskutočnený v obciach mikroregiónu v mesiacoch máj a jún 2022 a v meste Tornaľa máj a jún 2023. Zber dát bol realizovaný prostredníctvom zamestnankýň Agentúry integrovaných služieb. Kvantitatívny prieskum bol realizovaný dotazníkovou metódou, kde cieľovou skupinou boli osoby v ekonomicky aktívnom veku (18 – 59) a osoby v seniorskom veku (60 a viac). Vyhodnotených bolo 366 dotazníkov zo 14 obcí a 364 dotazníkov z mesta Tornaľa, spolu 730 dotazníkov. Základný súbor vo výskumnom súbore tvorí populácia v produktívnom a poproduktívnom veku, čo predstavuje za Mikroregión pri Slanej 13 413 obyvateľov. Výberový súbor (730 respondentov) predstavuje 5,44 % z celkového počtu základného súboru prieskumu. Vo vzťahu k zastúpeniu počtu obyvateľov obcí a mesta Tornaľa sa dotazník vyhodnocoval samostatne za xxx obcí spoločne a za mesto Tornaľa samostatne. Na základe spôsobu a rozsahu výberu respondentov do výskumnej vzorky **je možné zistenia dotazníkového prieskumu zovšeobecniť.**

Výsledky výskumu boli odprezentované počas moderovaných diskusií v rámci tzv. focus group s cieľom kvalitatívneho prieskumu dát získaných z dotazníkového prieskumu.

Uskutočnili sa 4 diskusie:

Abovce, 10.10.2023

Štrkovec, 10.10.2023

Rumice, 11.10.2023

Tornaľa, 11.10.2023

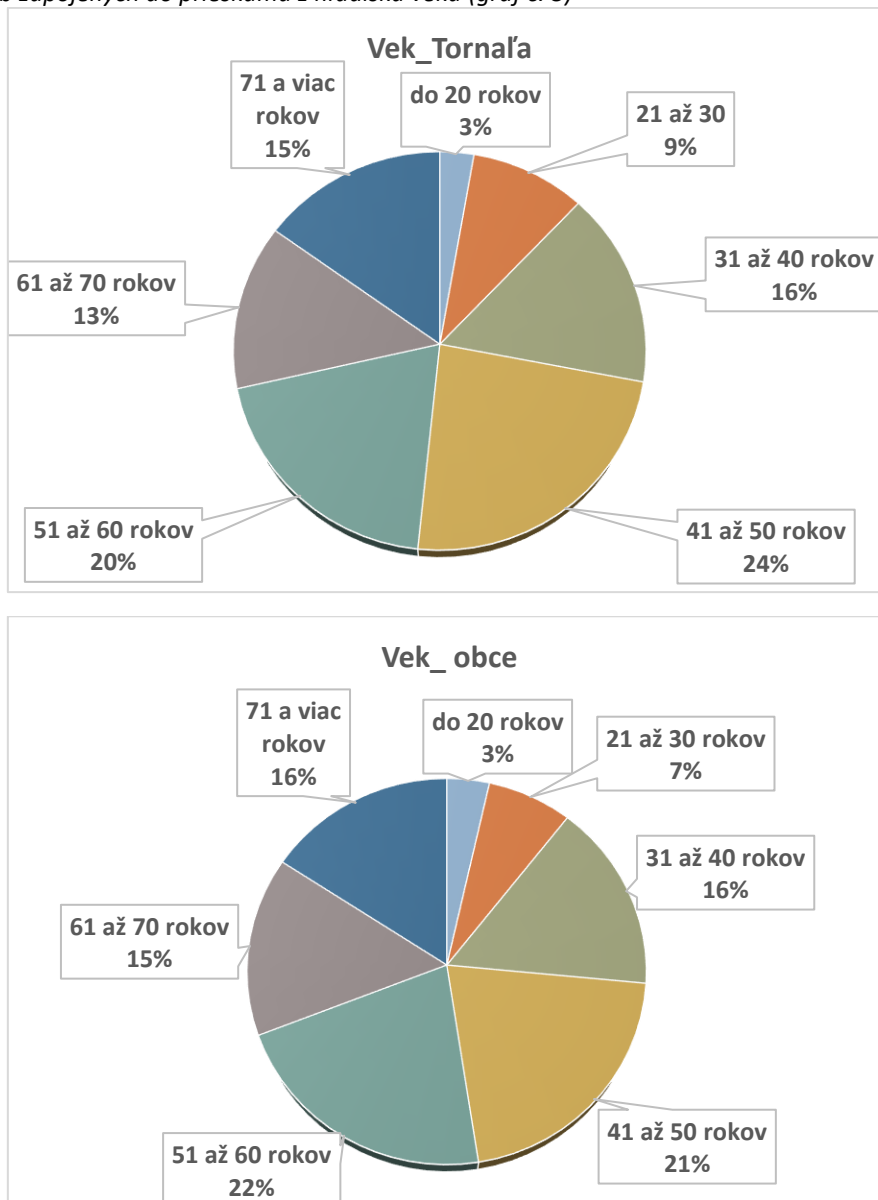
2.6.1 Výsledky prieskumu

Pohlavie respondentov (tab. č.26)

Pohlavie	14 obcí		Tornaľa	
Muž	150	41%	108	30%
Žena	216	59%	254	70%
Spolu	366		362³⁰	

Celkový pomer zo 730 respondentov bol 35% mužov a 65% žien.

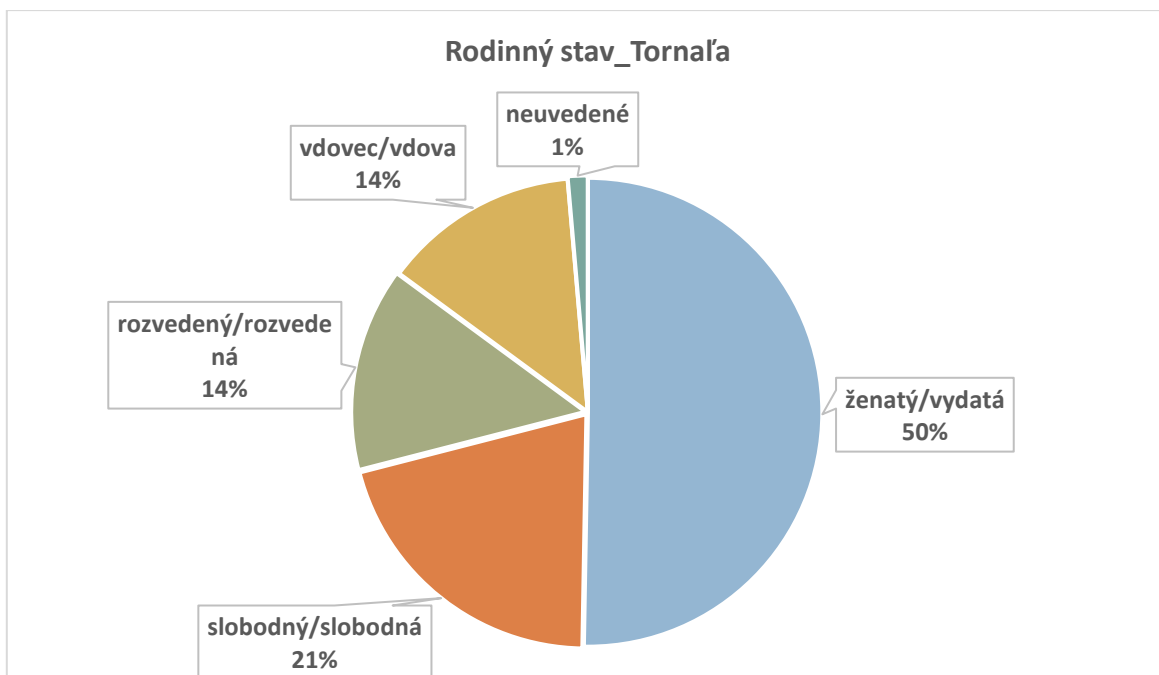
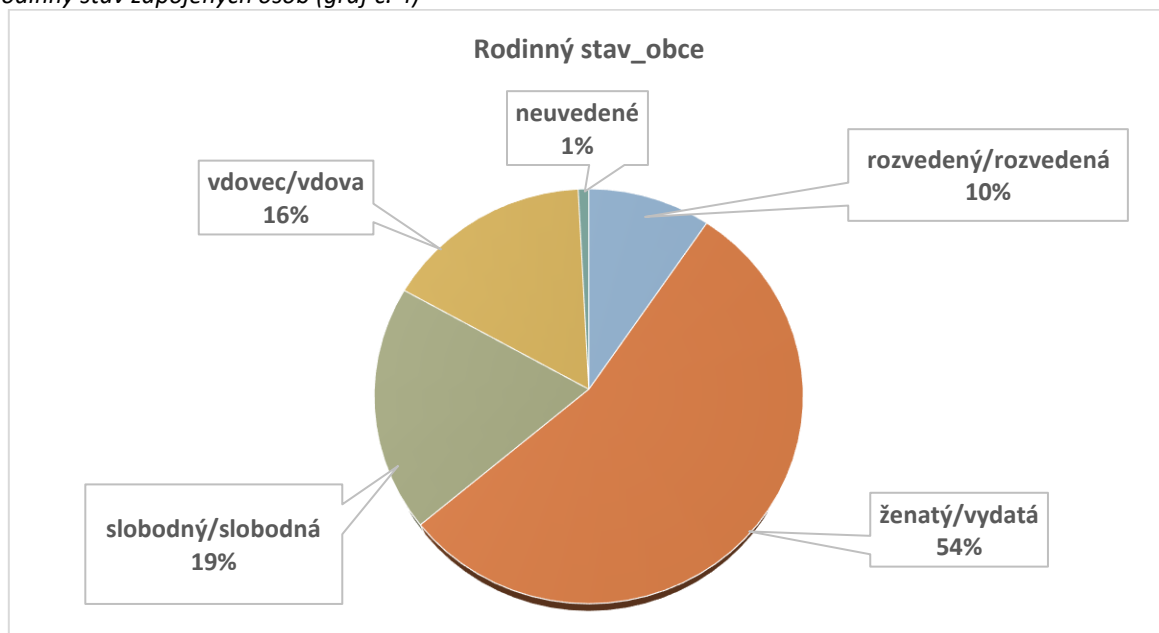
Štruktúra osôb zapojených do prieskumu z hľadiska veku (graf č. 3)

Zo všetkých zapojených osôb bolo 42,97% vo veku 41 – 60 rokov a 26,69% starších ako 61 rokov.

³⁰ Pri dvoch dotazníkoch nebolo uvedené pohlavie respondentov

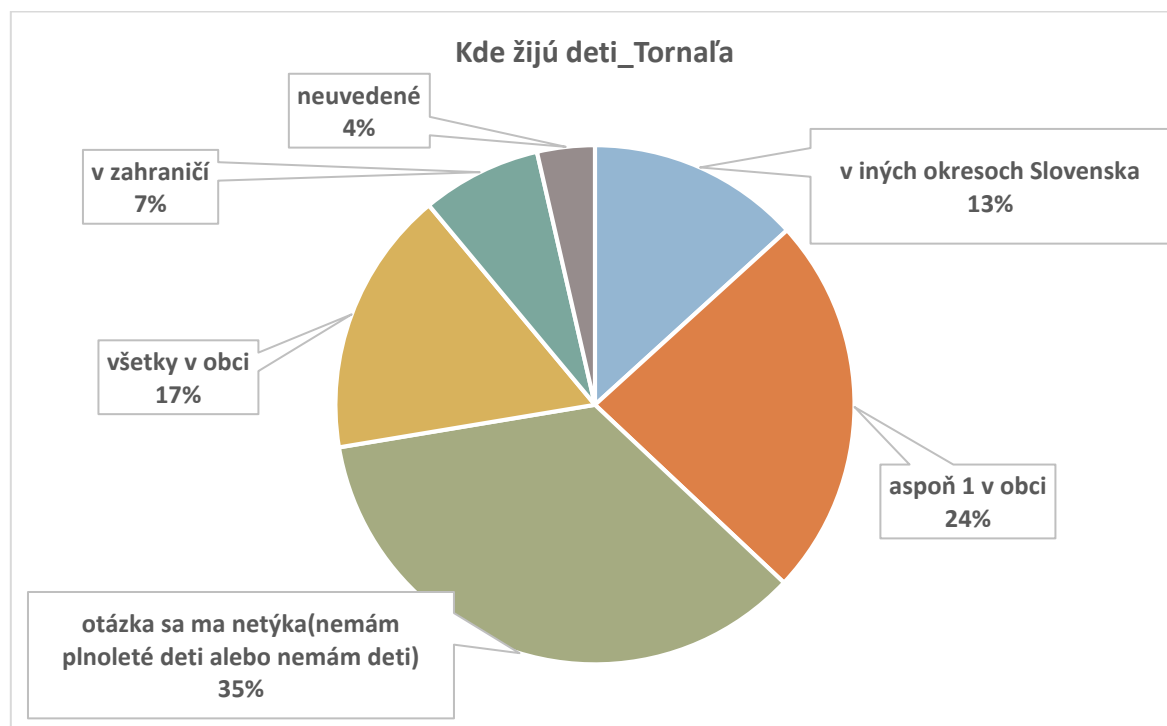
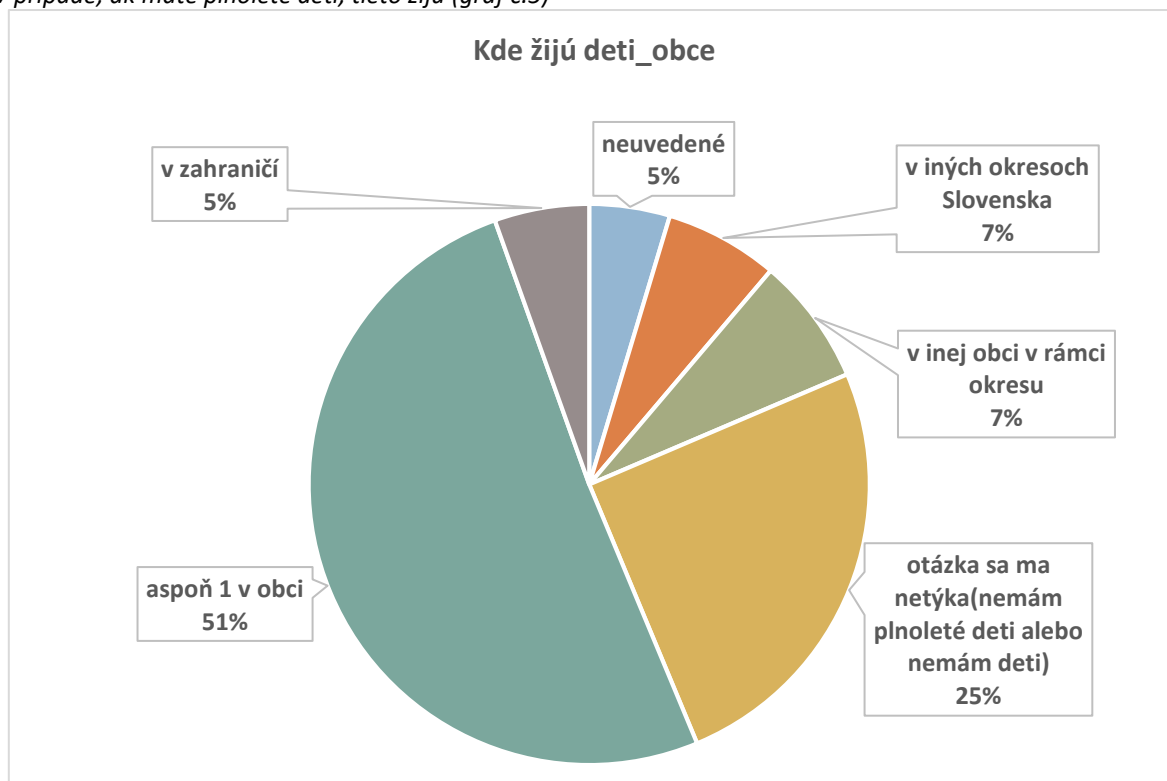
Rodinný stav zapojených osôb (graf č. 4)

Viac ako polovicu osôb (52,2 %) z výskumnej vzorky tvoria osoby žijúce v manželskom zväzku, 19,9 % sú slobodní a takmer 15% sú vdovci, resp. vdovy.

Vychádzajúc z princípu subsidiarity sme v rámci prieskumu zisťovali, či seniori v dôchodkovom veku v Mikroregióne pri Slanej majú rodinu (deti v blízkosti). Z uvedeného dôvodu sme sa pýtali na bydlisko detí.

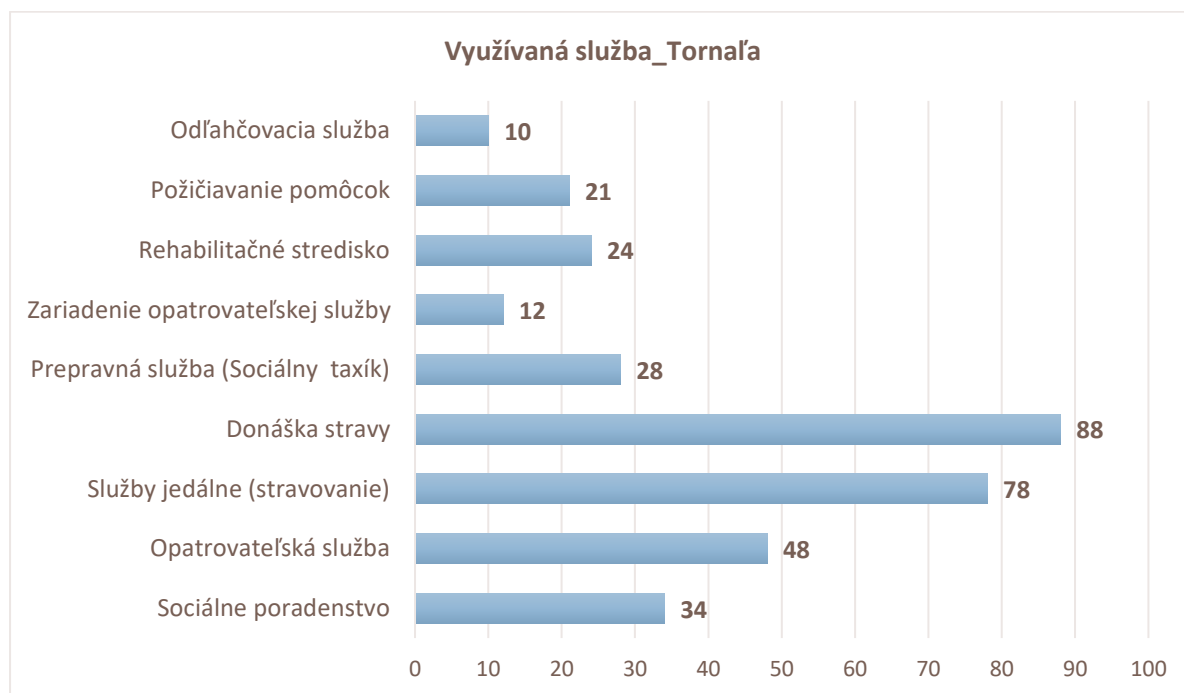
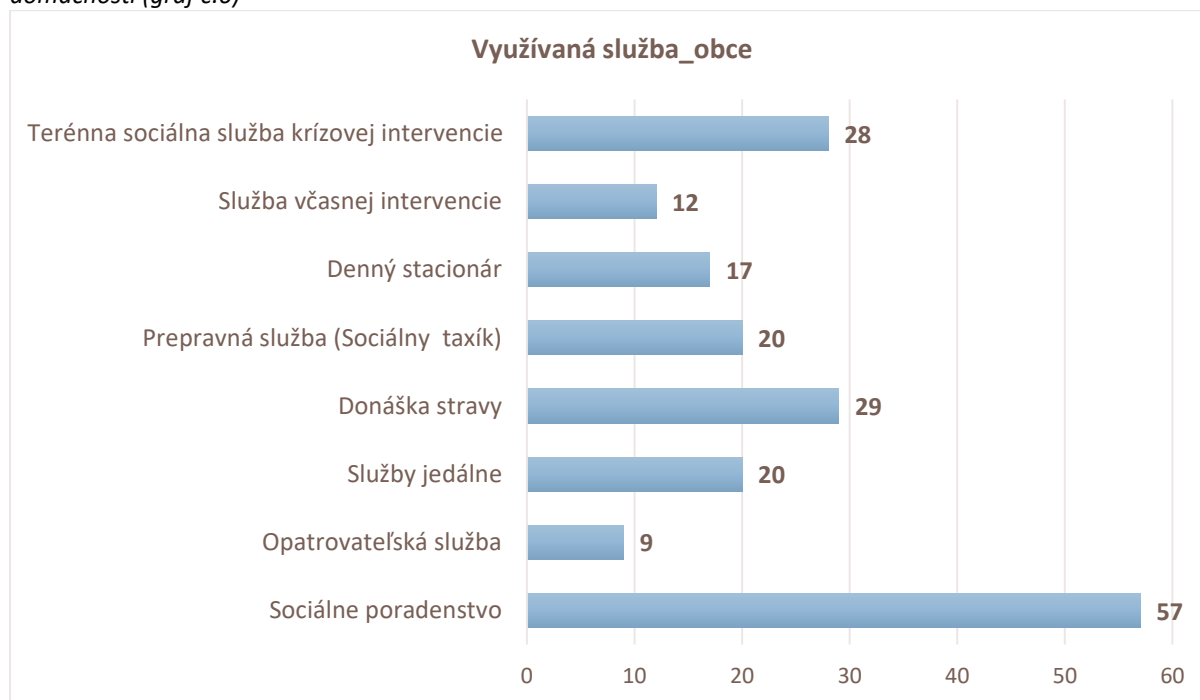
V prípade, ak máte plnoleté deti, tieto žijú (graf č.5)

Toto bola jedna z otázok, ktorá súvisí s tým, či sa môžu členovia rodiny postarať o človeka, ktorý je / bude odkázaný na pomoc. Zo zisťovania bydliska detí sme zistili, že **20% respondentov uviedlo, že má detí v inom okrese Slovenska, respektíve, že deti žijú v zahraničí. V obciach to bolo menej, 13%.**

V ďalšej otázke sme zisťovali, ktoré služby už respondenti využívajú. Sú uvedené len služby kde minimálne 5 respondentov uviedlo, že danú službu využíva.

Ktoré z nasledujúcich sociálnych služieb využívate Vy osobne prípadne osoba, ktorá s Vami žije v spoločnej domácnosti (graf č.6)

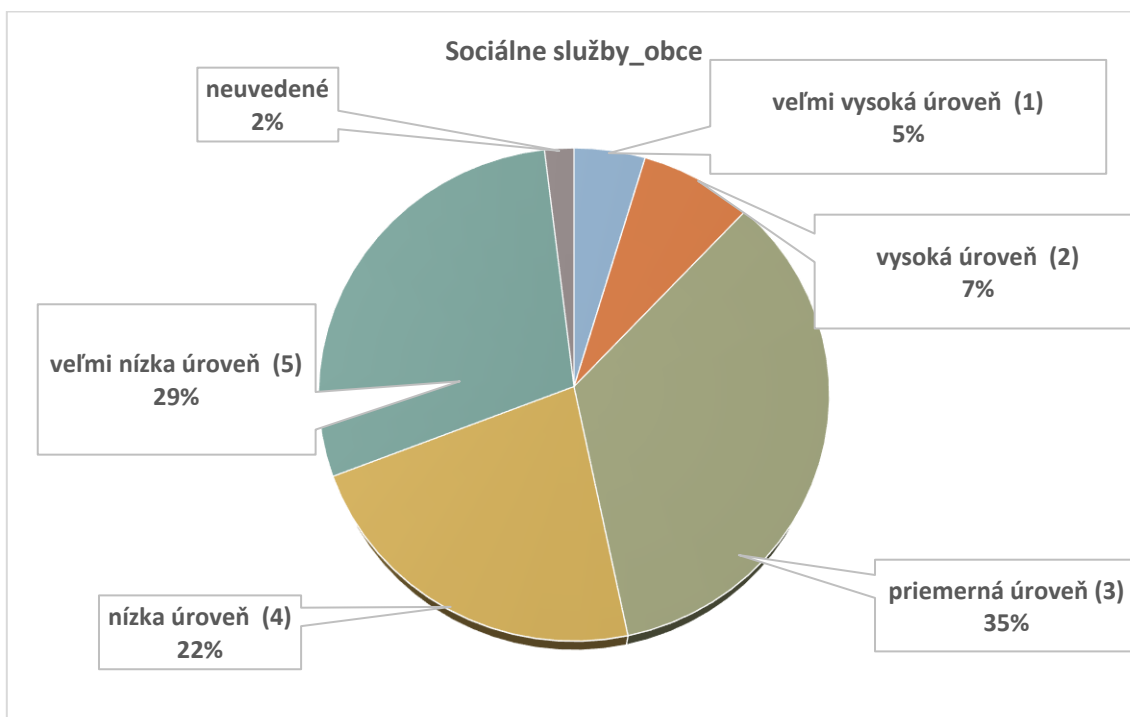
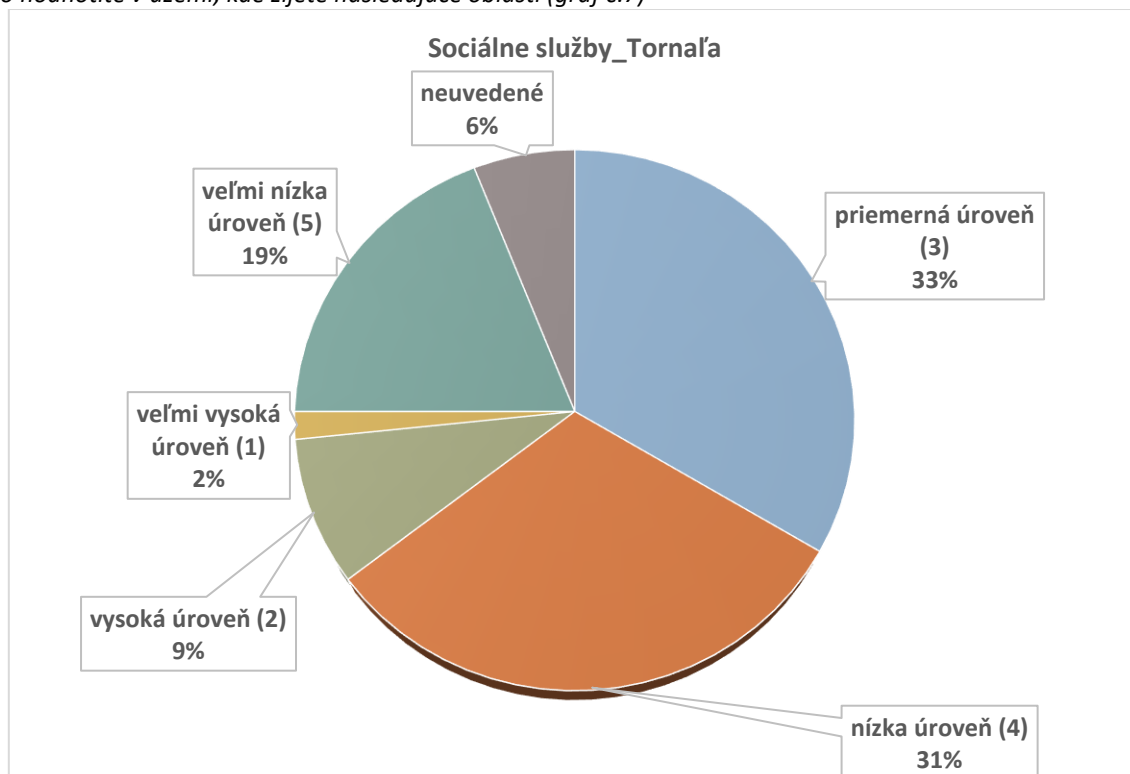

V prevažnej miere sú využívané terénne a ambulantné služby, ktoré umožňujú užívateľom služieb zostať v domácom prostredí a službou len nahrádzajú činnosti, ktoré (už) nie sú schopní vykonávať

(donáška stravy, služby jedálne, opatrovateľská služba). Často využívanou službou je aj sociálne poradenstvo.

V otázke číslo 13 sme sa respondentov pýtali, ako hodnotia oblasť sociálnych a zdravotných služieb v oblasti kde žijú.

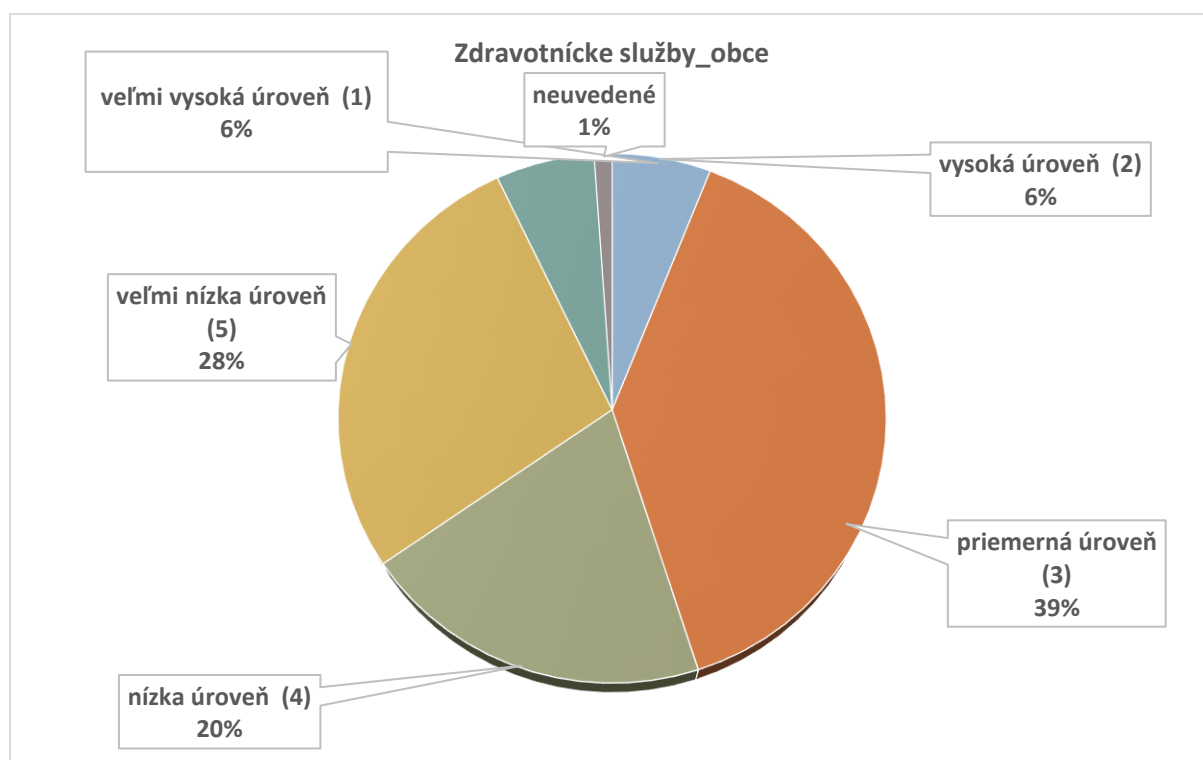
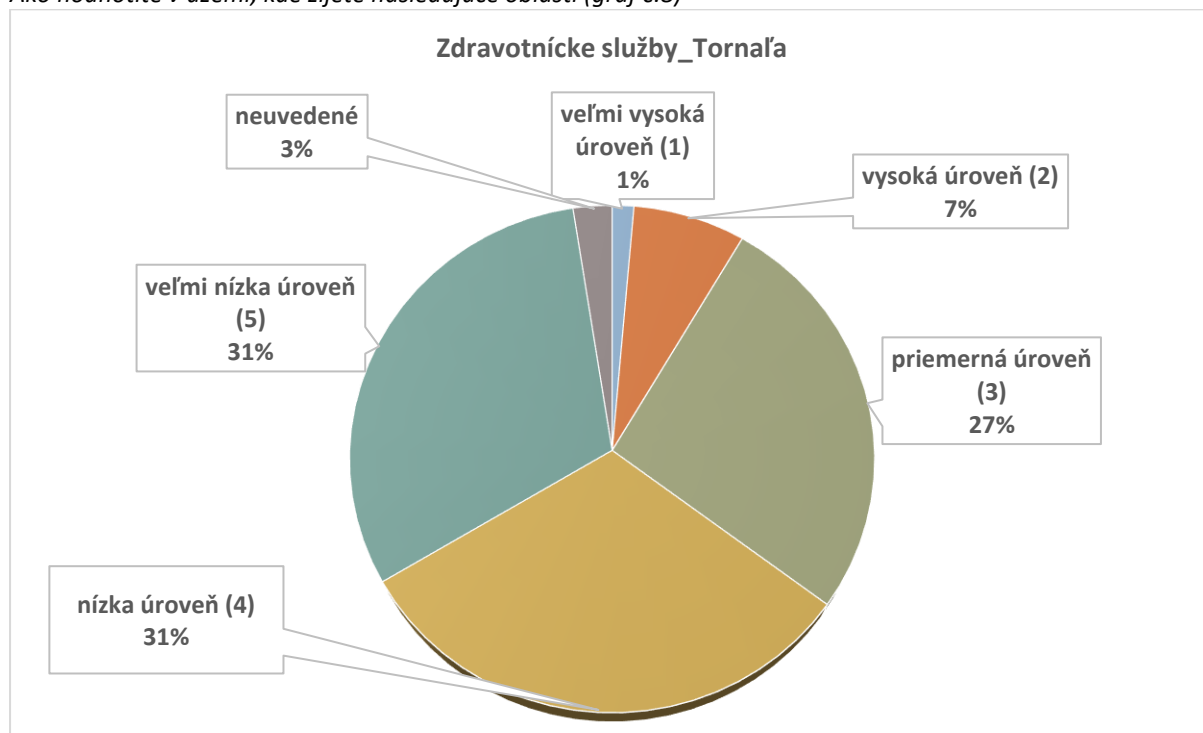
Ako hodnotíte v území, kde žijete nasledujúce oblasti (graf č.7)

Z vyššie zobrazených grafov jednoznačne vyplýva značná nespokojnosť respondentov so sociálnymi službami. V obciach len 12% respondentov uviedlo, že úroveň sociálnych služieb je vysoká, respektíve

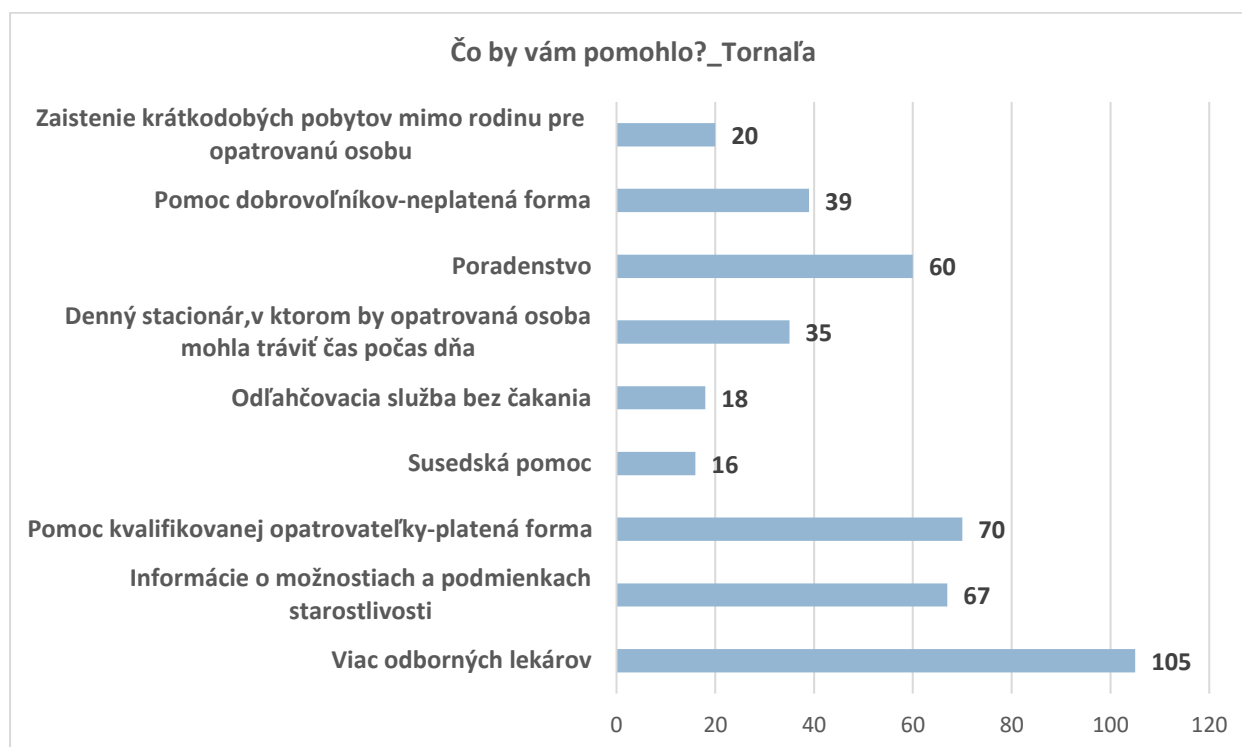
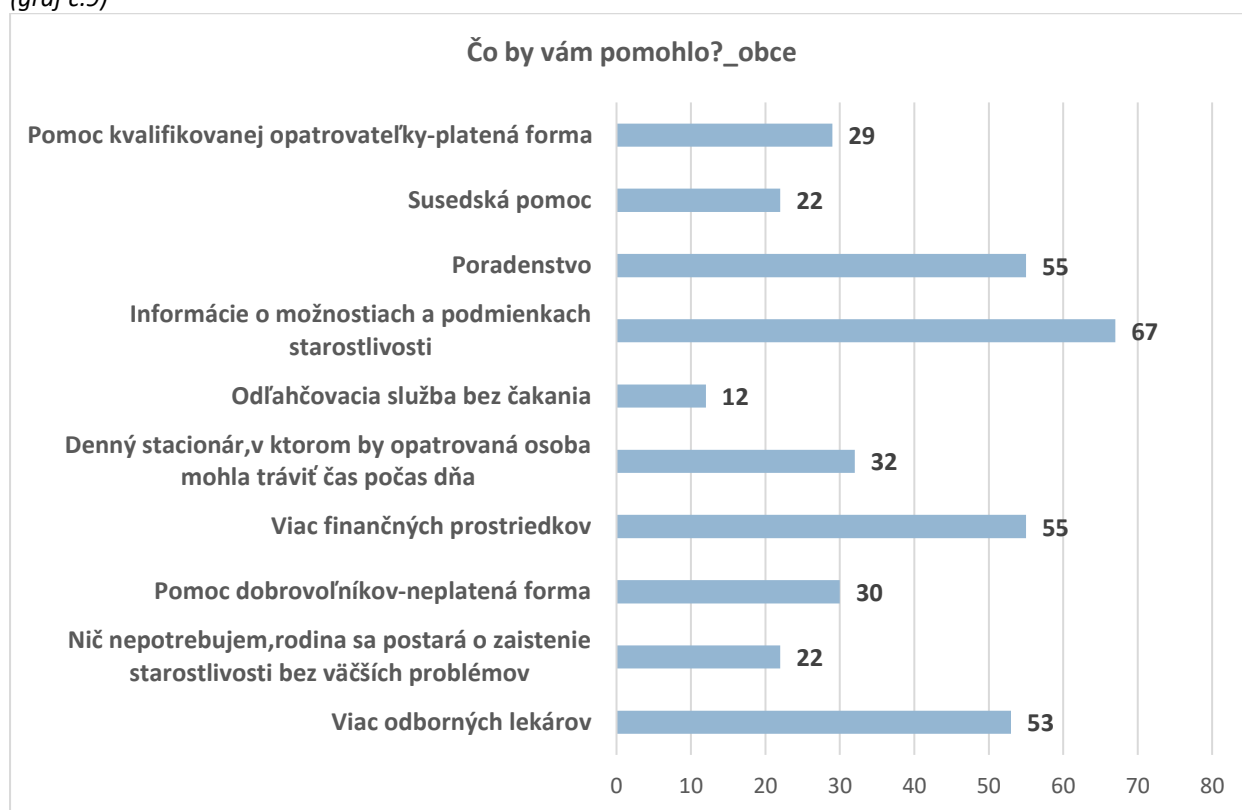
veľmi vysoká. V meste Tornaľa bolo toto hodnotenie na úrovni 11%. Na negatívnom hodnotení sa odráža najmä nedostatok sociálnych služieb v regióne.

Ako hodnotíte v území, kde žijete nasledujúce oblasti (graf č.8)

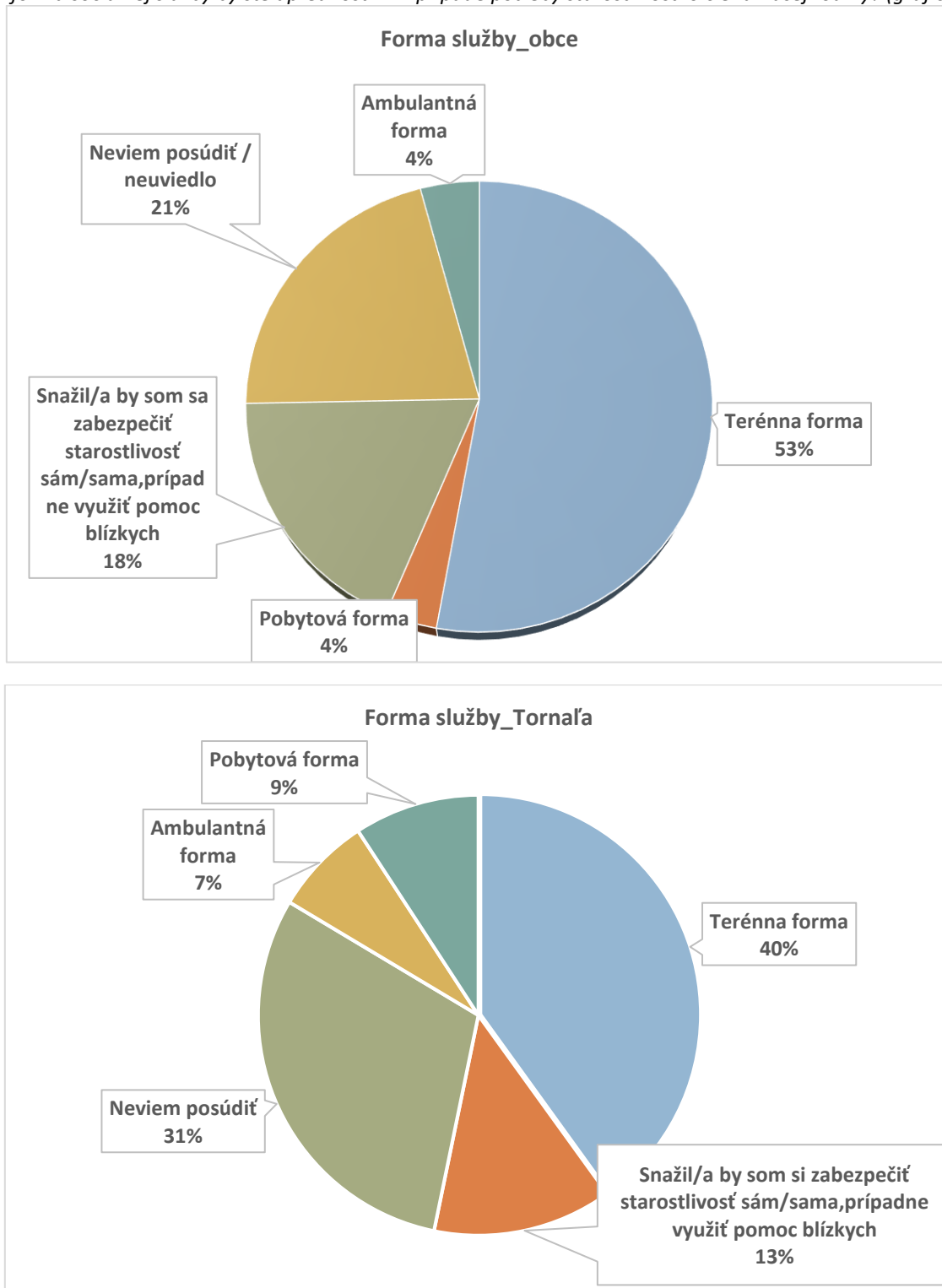
Obdobne, nízko, sú hodnotené aj sociálne služby. Ich úroveň pokladá za vysokú a veľmi vysokú 8% respondentov z Tornale a 12% respondentov z okolitých obcí. Opäť sa na tomto hodnotení odzrkadľuje nedostatok zdravotníckych služieb v mikroregióne.

Ak sa Vaša rodina o niekoho dlhodobo stará, čo by Vám najviac pomohlo k lepšiemu zabezpečeniu starostlivosti? (graf č.9)

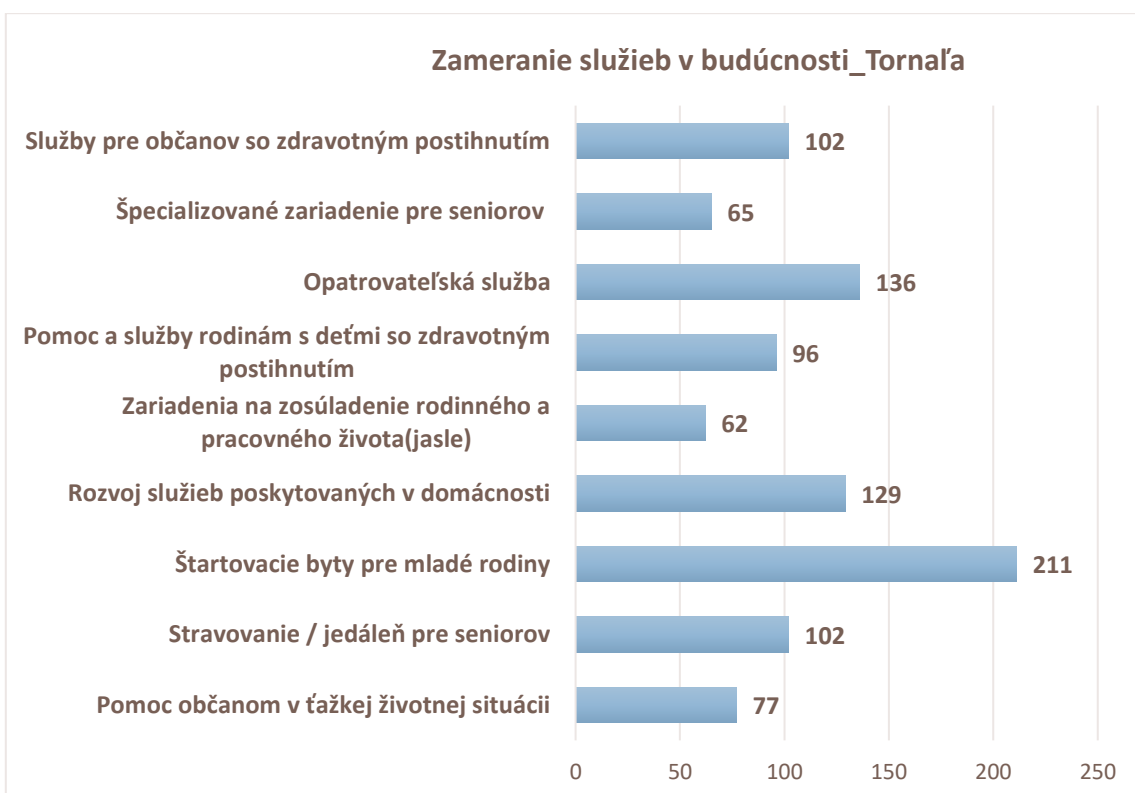
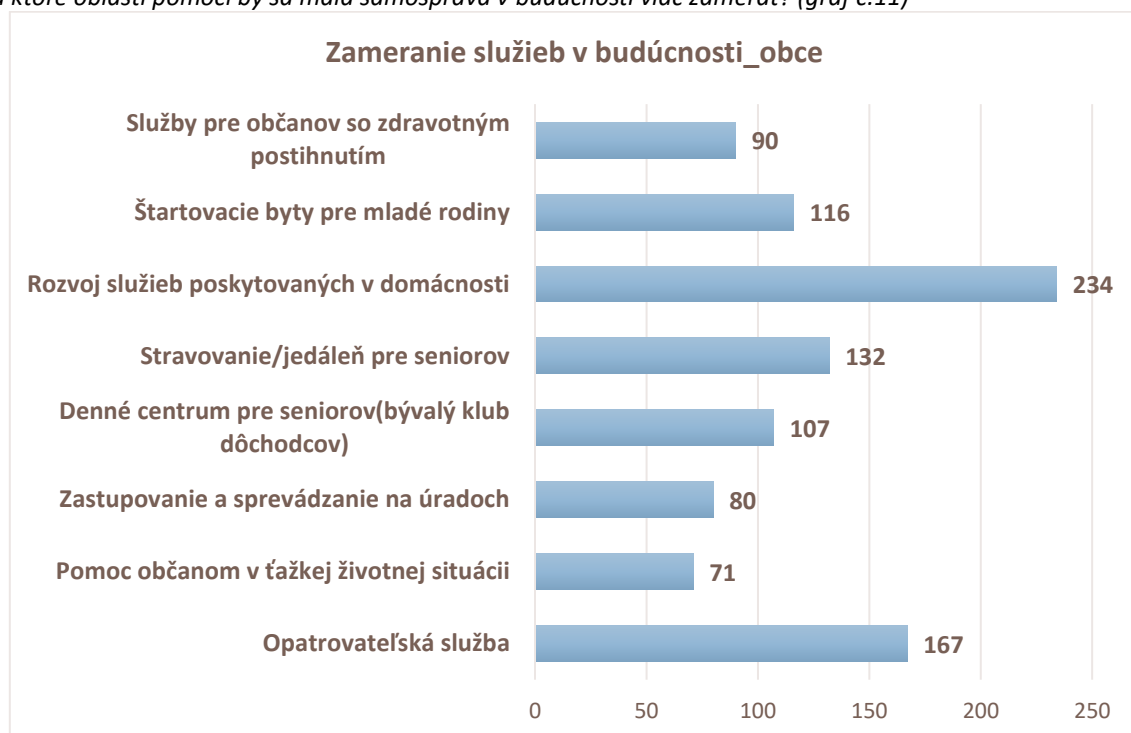
Na otázku „Ak sa vaša rodina o niekoho dlhodobo stará, čo by Vám najviac pomohlo k lepšiemu zabezpečeniu starostlivosti?“ respondenti mohli uviesť viac odpovedí. Jednou z priorít je viac odborných lekárov, zo sociálnych služieb je to pomoc opatrovateľky, poradenstvo a informácie o možnostiach a podmienkach starostlivosti.

Akú formu sociálnej služby by ste uprednostnili v prípade potreby starostlivosti o člena Vašej rodiny? (graf č.10)

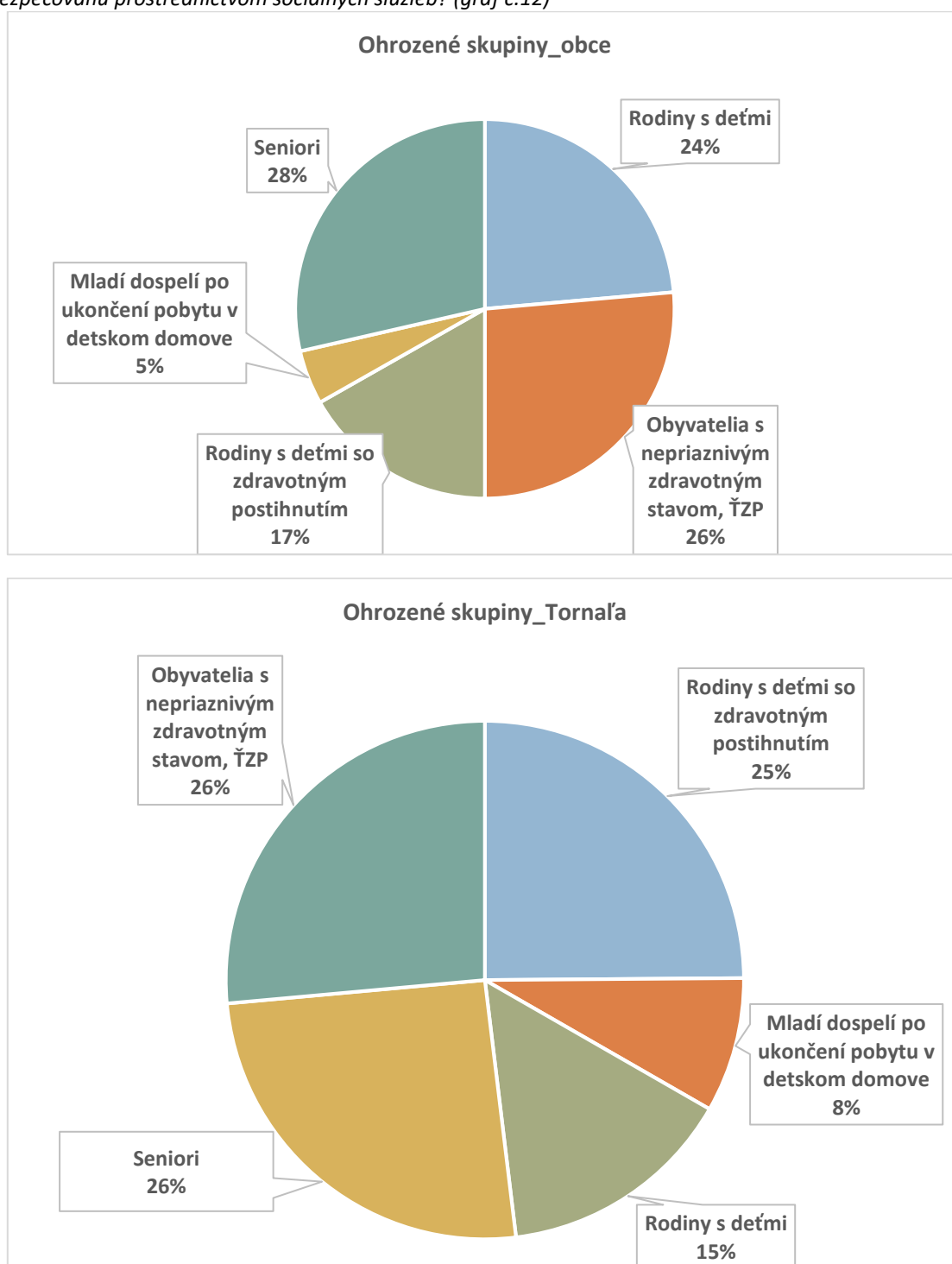
Respondenti by jednoznačne uprednostnili pri starostlivosti o člena rodiny terénnu formu starostlivosti (53% respondentov v obciach, 40% respondentov v Tornaľi). Pobytovú formu by si vybralo 9% respondentov v Tornaľi respektíve 4% v obciach. Približne 40% respondentov aj v obciach, aj v Tornaľi uviedlo, že to nevedia posúdiť alebo by sa snažili zabezpečiť starostlivosť svojpomocne. Pri týchto respondentoch sa ale dá očakávať, že ak by neboli schopní zabezpečiť starostlivosť samostatne, tak by si vybrali terénnu alebo ambulantnú službu.

Na ktoré oblasti pomoci by sa mala samospráva v budúcnosti viac zamerať? (graf č.11)

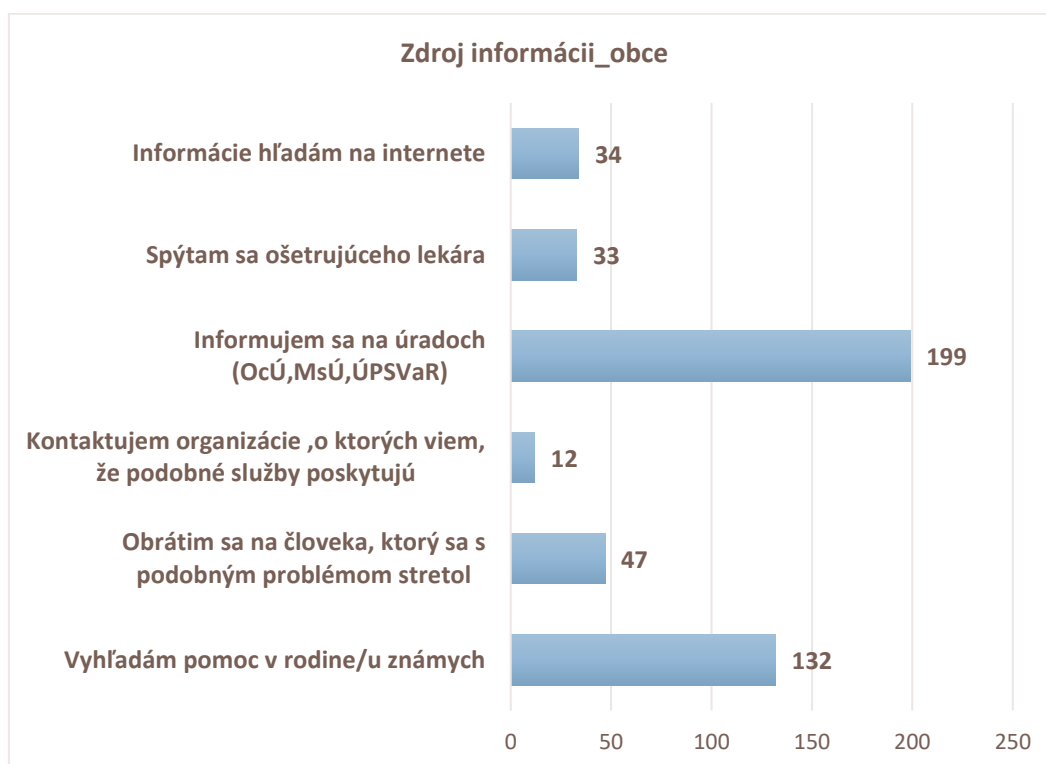
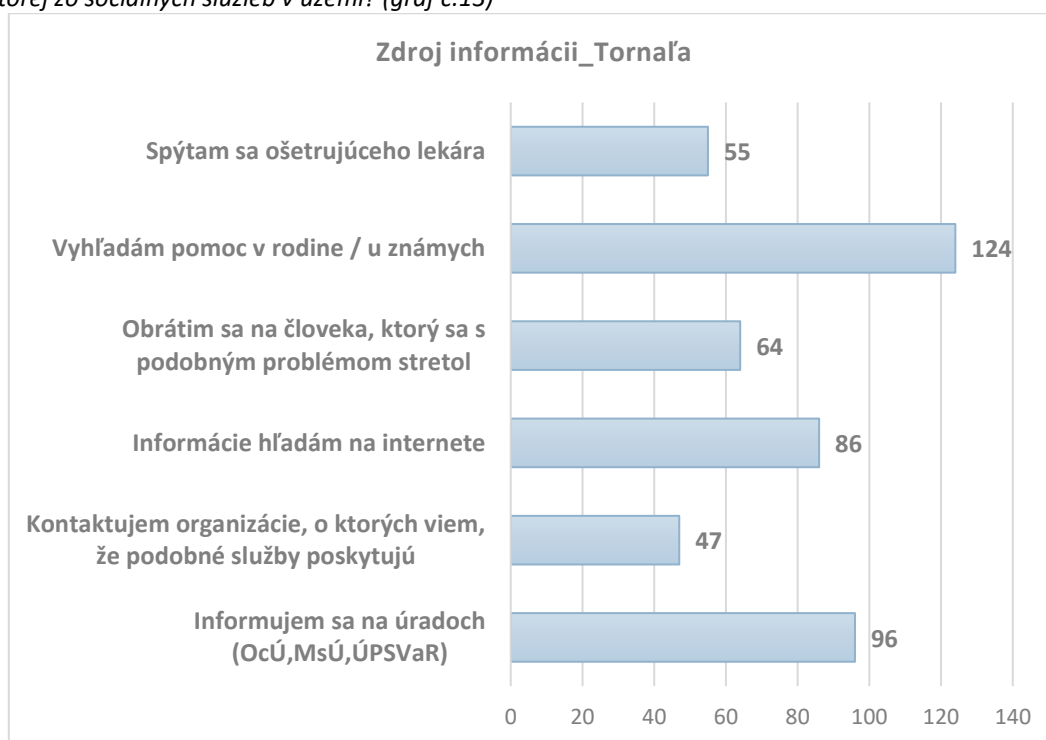
V otázke č. 24 sme sa pýtali, na ktoré oblasti pomoci by sa mala zamerať samospráva v budúcnosti. Pri odpovediach respondentov je opäť viditeľný príklon k terénnym a ambulantným službám – rozvoj služieb poskytovaných v domácnosti a opatrovateľská služba dominovali v obciach, ale tieto dve odpovede boli na druhom a treťom mieste medzi odpoveďami respondentov v Tornaľa. V Tornaľa by občania najviac uvítali, keby sa samospráva zamerala na výstavbu štartovacích bytov pre mladé rodiny. V obciach toto bolo ako štvrtá priorita.

Ktoré sociálne skupiny podľa Vás potrebujú, resp. predpokladáte, že budú potrebovať zvýšenú mieru pomoci zabezpečovanú prostredníctvom sociálnych služieb? (graf č.12)

Respondenti (takmer zhodne v obciach a Tornaľa) uvádzali, že podľa ich názoru sú ohrozenými skupinami, ktoré budú potrebovať pomoc najmä osoby s nepriaznivým zdravotným stavom (osoby so zdravotným postihnutím) a seniory, ďalej sú to rodiny s deťmi so zdravotným postihnutím a aj samotné rodiny s deťmi. Piatou skupinou sú mladí dospelí po ukončení pobytu v detskom domove.

Na koho sa obrátite v prípade, ak potrebujete pomoc v sociálnej oblasti a potrebujete získať informácie o niektorej zo sociálnych služieb v území? (graf č.13)

Posledná hodnotená otázka naznačuje ako formou a kde vyhľadávajú občania informácie o sociálnych službách. Občania by sa o pomoc pri hľadaní obrátili na rôzne úrady, teda aj na obecné úrady (mestský úrad) v mieste bydliska, respondenti z mesta Tornaľa by vo väčšej miere ako vidiecky respondenti hľadali informácie na internete. Respondenti by sa s prosbou o informácie obrátili aj na členov rodiny, príbuzných a známych, ale je otázne či by takto získali presné a aktuálne informácie.

2.6.2 Závbery a odporúčania z vyhodnotenia dotazníkového prieskumu – občania FZO Mikroregión pri Slanej

Cieľom realizovaného prieskumu bolo zistiť aj názor občanov na oblasť sociálnych a do istej miery aj zdravotníckych služieb. Ak má komunitný plán napĺňať jeden z princípov jeho tvorby – **princíp participácie**, je potrebné sa spýtať aj na názor občanov pre ktorých sú sociálne služby určené. Napĺňaním tohto princípu sa užívatelia sociálnych služieb (aj potencionálni, ktorým sa služba ešte neposkytuje) podieľajú na plánovaní a rozhodovaní o sociálnych službách.

Prieskum nám poskytol aj informácie a východiská pre uplatnenie ďalšieho princípu v komunitnom plánovaní – **princíp subsidiarity** – „nepomáhajte, buďte užitoční“, čo znamená poskytnúť takú formu a mieru pomoci, ktorú osoba potrebuje a nie čo si myslíme, že by potrebovala. Prieskum podporuje aj tretí dôležitý princíp komunitného plánovania, že

Výsledky prieskumu poukázali na to, že:

- približne len **20% respondentov uviedlo, že má detí v inom okrese Slovenska, respektíve, že deti žijú v zahraničí. V obciach to bolo menej, 13%**. Deti ktoré sú v rovnakej obci ako ich rodičia môžu zabezpečiť určitú mieru starostlivosti o týchto rodičov.
- ale aj tí, ktorí sa už o niekoho starajú by potrebovali k lepšiemu zabezpečeniu starostlivosti viac odborných lekárov, zo sociálnych služieb je **to pomoc opatrovateľky, poradenstvo a informácie o možnostiach a podmienkach starostlivosti**
- respondenti by jednoznačne **uprednostnili** pri starostlivosti o člena rodiny **terénnu formu starostlivosti (53% respondentov v obciach, 40% respondentov v Tornali). Pobytovú formu by si vybralo 9% respondentov v Tornali respektíve 4% v obciach.**
- v nadväznosti na vyššie skonštatované občania očakávajú od samospráv, že sa viac zamerajú na rozvoj terénnych a ambulantných službám – **rozvoj služieb poskytovaných v domácnosti a opatrovateľskú službu**
- občania očakávajú že aktuálne informácie o sociálnych službách nájdu aj na obecných úradoch

2.7 SWOT analýzy

2.7.1 Seniori a osoby so zdravotným postihnutím

Cieľovou skupinou tejto pracovnej skupiny sú seniori a osoby so zdravotným znevýhodnením v meste Tornaľa a v ďalších obciach Mikroregiónu pri Slanej.

Vízia do roku 2029 pre cieľovú skupinu Seniori a osoby s ŤZP:

„Želáme si, aby v Mikroregióne pri Slanej v roku 2029:

- bola poskytovaná široká ponuka kvalitných a dostupných sociálnych služieb, najmä v domácom prostredí, pre seniorov a osoby s ŤZP a aby bola dostupná prepravná služba, ktorá umožní cestovať za službami
- mali seniori a osoby so zdravotným znevýhodnením väčšie možnosti spoločenského uplatnenia v práci, ale aj v spoločenskom živote
- mali seniori a osoby so zdravotným znevýhodnením vytvorené podmienky na dôstojný život, t.j. na udržanie zdravia, aktívny život a rozvoj sociálnych kontaktov.“

SWOT analýza pre skupinu seniori a osoby so zdravotným postihnutím (tab. č.271)

	Silné stránky	Slabé stránky
	Dostatok odborného personálu Agentúra + opatrovateľská služba Zariadenia pre seniorov Kluby seniorov Strava pre seniorov Podporná samospráva Susedská súdržnosť na vidieku Ponuka kultúrnych a spoločenských podujatí Viacjazyčný región	Málo lekárov-špecialistov Nedostatočná medzimestská doprava Chýba špecializované zariadenie pre seniorov Pasivita seniorov po COVID Chýba lekárska pohotovosť Slabá bezbariérovosť Málo aktívna jednota dôchodcov (príspevky pre seniorov, rôzne zľavy) Chýba vzdelávanie / školenia pre seniorov Nedostatok služieb v domácnosti
	Príležitosti	Ohrozenia
	Využívanie externých finančných zdrojov Čaká sa na schválenie projektu na nákup auta pre prepravnú službu Fungujúce združenie obcí Schválenie projektu na stacionár v obci Král Ponuka pracovných príležitostí Plážové kúpalisko Schválený projekt na park Zoltánka Od roku 2025 záchrana	Dlhodobé udržanie Agentúry „obchvat“ (diaľkové autobusy nezachádzajú do mesta...) Pasivita seniorov v Kluboch seniorov Slabá účasť na kultúrnych a spoločenských podujatiach v meste „presúvanie“ služieb a informácií na internet Narastá počet osôb v seniorskom veku / klesá počet osôb v predproduktívnom veku Neochota cestovať za prácou Nedostatok (nových) bytov / neexistuje bytová výstavba Rušenie osobných vlakov Chýba reštaurácia Málo vyučených odborných pracovníkov, ktorí by pomohli s prácami okolo domu Vysoké ceny vstupného na kultúrne podujatia pre seniorov

2.7.2 Marginalizované rómske komunity

Cieľovou skupinou tejto pracovnej skupiny sú osoby z marginalizovaných rómskych komunít, obyvatelia, ktorí žijú v nevyhovujúcich podmienkach (ohrozenie zdravia, bývania, chudoba) a tiež osoby ohrozené sociálnym vylúčením.

Vízia do roku 2029 pre cieľovú skupinu Marginalizované rómske komunity:

„Želáme si, aby v Mikroregióne pri Slanej v roku 2029:

- bol región pozitívne vnímaný prostredníctvom snaživých, šikovných ľudí, bez etnických rozdielov, kde Rómovia predstavujú pozitívne vzory v komunite
- Rómovia mali možnosť vzdelávať a rozvíjať sa podľa svojich možností, mohli sa socializovať v komunite a spoločnosti, boli motivovaní zmeniť svoju situáciu,
- Rómovia boli motivovaní zmeniť svoju situáciu a podporovali svoje deti pri vzdelávaní.“

SWOT analýza pre skupinu marginalizované rómske komunity (tab. č.28)

	Silné stránky	Slabé stránky
Vnútročné faktory	Spolunažívanie Integrácia Základné školy v obciach Rodinná súdržnosť / pomoc Dvojazyčnosť SK/HU Záujem pracovať Využívanie aktívnych prác Rómske hliadky Kultúra a tradície	Znevýhodnenie na trhu práce (predsudky) Chýbajú mimovládne a iné neštátne organizácie Vytrvalosť / režim dňa Chýba stredné školstvo / praktické vyučovanie (v meste Tornaľa) Chýbajú rómsky učitelia Neudržiavanie získaných sociálnych bytov Situácia na Dobšinského ulici Skorá sexualita / mladé mamičky Slabá finančná gramotnosť Úžera / exekúcie
	Príležitosti	Ohrozenia
Vonkajšie faktory	Kurzy / vzdelávanie – domáca starostlivosť / opatrovanie Podpora vzdelávanie Rómov SŠ/VŠ Externé finančné zdroje Prevenčné / vzdelávacie projekty Podpora tradičnej kultúry Miestne podujatia (prezentácia miestnych remesiel, tradícií, zvykov,...) Motivácia príkladom / pozitívne vzory	Zamestnanie podmienené vzdelaním (práca vyžaduje určitú mieru vzdelania) Strata / chýbajúce pracovné návyky Nevyužívanie ľudí z praxe v školstve Ďalšia podpora pre rodiny, ktoré dostali sociálny byt Nevyužívanie príležitosti (zriaďovanie komunitných centier,...) Nespolupráca rodičov so školou Prehlbovanie segregácie, vznik / pretrvávajúce segregované „osád“

2.7.3 Deti, mládež a osoby v ťažkých životných situáciách

Cieľovou skupinou tejto pracovnej skupiny sú rodiny, mládež, deti a osoby v ťažkých životných situáciách, ktoré bývajú v meste Tornaľa a v ďalších obciach Mikroregiónu pri Slanej. Ide o osoby (najmä deti, mládež a rodiny) v ťažkých životných situáciách, klientov, ktorým sú poskytované sociálne služby, ale aj o bežnú komunitu.

Vízia do roku 2029 pre cieľovú skupinu Deti, mládež a osoby v ťažkých životných situáciách:

„Chceme, aby v Mikroregióne pri Slanej v roku 2029:

- boli funkčné, zdravé a spokojné rodiny, v ktorých vyrastajú socializované deti
- boli fungujúce Komunitné centrá
- deti v prípade ohrozenia alebo potreby riešiť svoje problémy, vedia kam majú ísť, kde im pomôžu riešiť ich problémy,
- fungoval krízový tím, resp. krízové, adaptačné a stabilizačné sociálne služby pre rodiny a deti.“

SWOT analýza pre skupinu deti, mládež a osoby v ťažkých životných situáciách (tab. č.292)

	Silné stránky	Slabé stránky
Vnútročné faktory	Spolupráca inštitúcií, „sieťovanie“ Ľudia z inštitúcií sa navzájom poznajú Pôsobenie Oddelenia podpory ochrany deti pred násilím Dobre zmapovaná problematika Ponuka stredných škôl v regióne (najmä v Rimavskej Sobote) Záujem o šport	Drogy a alkoholizmus Školská dochádzka Poruchy správania Šikana Skorá sexualita Nízka motivácia mládeže, slabý záujem o zmysluplné trávenia voľného času, príliš veľa času na sociálnych sieťach Finančná podpora ktorá ide len do škôl s maďarským vyučovacím jazykom Prostredie v ktorom deti vyrastajú na Dobšinského ulici Chýba ponuka voľnočasových aktivít pre mládež (okrem vonkajších športovísk) Slabé zapojenie možných pozitívnych vzorov, „lídrov“ z rómskej komunity Chýbajú miesta na stretávanie mládeže
	Príležitosti	Ohrozenia
Vonkajšie faktory	Finančná podpora ktorá ale ide len do škôl s maďarským vyučovacím jazykom Terénna sociálna práca Výzvy na podporu fungovania komunitných centier Od 2024 kúpalisko Pracovné príležitosti CVČ, programy pre deti a mládež	Neriešená situácia na Dobšinského ulici Chýbajúce pozitívne vzory (najmä medzi rómskou mládežou) Chýbajúci odborní pracovníci (dvojazyční SK/HU) Nezdravá výživa / rozšírené pitie energetických nápojov Odchod mladých rodín (chcú viac príležitostí pre svoje deti) Študenti sa nevracajú Náročnosť získavania a manažovania externých fin. zdrojov

3. VÍZIA ROZVOJA SOCIÁLNYCH SLUŽIEB

Vízia FZO Mikroregión pri Slanej v oblasti sociálnych služieb popisuje stav, ktorý chce región dosiahnuť v horizonte do roku 2030. Vízia reflektuje aj želania obyvateľov FZO Mikroregión pri Slanej, ktorí uprednostňujú poskytovanie sociálnych služieb v domácom/prirodzenom prostredí. V prieskume občania deklarovali potrebu rozvoja opatrovateľskej a prepravnej služby. Deklarované potreby z prieskumov potvrdzujú aj výzvy vychádzajúce zo SWOT analýzy – nedostatočné priestorové podmienky pre aktivity seniorov, nedostatočné informácie o sociálnych službách, nedostatočná dopravná dostupnosť z obcí do miest.

Nárast počtu seniorov a rastúca potreba starostlivosti a sociálnych služieb musia viesť k rozvoju sociálnych systémov tak, aby reflektovali rôznosť sociálnej situácie seniorov a efektívne bojovali s rizikom sociálneho vylúčenia a závislosti. Pre seniorov je potrebné zaistiť taký systém sociálnych služieb, ktorý im umožní zotrvať v prirodzenom domácom prostredí čo možno najdlhšie (alebo aj po celý ich život), podporí udržanie ich sebestačnosti a aktivity, zaistí dôstojne prežitie tejto fázy života a súčasne pomôže rodinám, ktoré sa starajú o seniorov.

Starostlivosť o seniorov je potrebné chápať ako ponuku komplexných služieb, ktoré sa dotýkajú všetkých oblastí ich života. Pri poskytovaní služieb je potrebné rešpektovať individualitu seniora a jeho právo rozhodovať o službe. Prostredníctvom sociálnych služieb pre osoby so zdravotným postihnutím je zaisťovaná pomoc so starostlivosťou o vlastnú osobu, so stravovaním a ubytovaním, pomoc so starostlivosťou o domácnosť, pomoc pri osobnej hygiene alebo zabezpečení podmienok pre osobnú hygienu, pomoc s výchovou a vzdelávaním; ďalej zabezpečenie ošetrovania, sprostredkovanie kontaktu so spoločenským prostredím, psychoterapia a pomoc pri uplatňovaní práv a záujmov. Cieľom služieb pre túto cieľovú skupinu býva okrem iného podpora rozvoja, alebo aspoň zachovania existujúcej samostatnosti užívateľa, jeho návrat (zotrvanie) do vlastného domáceho prostredia, obnovenie alebo zachovanie pôvodného spôsobu života, rozvíjanie schopnosti užívateľov služieb a umožnenie im, pokiaľ sú toho schopní, viesť samostatný život, zníženie sociálnych a zdravotných rizík súvisiacich so spôsobom života užívateľov, ako aj podpora zamestnanosti osôb so zdravotným znevýhodnením.

V oblasti pomoci rodinám s neplnoletými deťmi a mládeži je potrebné sa zamerať na konkrétnu, adresnú, cielenú pomoc členom rodiny, ktorí sa ocitli v ťažkej životnej situácii, kvôli ktorej je fungovanie rodiny ohrozené. Vo všeobecnosti sa takáto pomoc sústreďuje predovšetkým na rodinné a právne poradenstvo, ochranu záujmu neplnoletých detí, pomoc obetiam násilia a trestných činov, prevenciu kriminality, psychologickú a terapeutickú pomoc a na zaistenie dôstojného života členov rodiny.

Sociálne služby by mali byť vo vzťahu k Rómom zamerané na problém sociálneho vylúčenia. Rómovia, ako sociálne vylúčená skupina, vykazujú spoločné znaky, ktoré ich odlišujú od majoritnej spoločnosti. V prípade Rómov sa jedná predovšetkým o vysokú mieru nezamestnanosti, dlhodobú závislosť na sociálnom systéme, nízku vzdelanosť a vyššiu kriminalitu. Tieto aspekty spolu s odlišnými hodnotami vedú k problémom v súžití s väčšinovou spoločnosťou.

Vízia FZO Mikroregión pri Slanej je v súlade s národnou prioritou rozvoja sociálnych služieb na roky 2021 – 2030 – NP 1, ktorá preferuje komunitné sociálne služby poskytované v prirodzenom prostredí priamo v komunite bez ohľadu na zdravotné znevýhodnenie. Dôraz sa kladie na terénnu a ambulantnú formu v domácom prostredí človeka.

Vízia - FZO Mikroregión pri Slanej je a bude garanciou primeranej podpory pre osoby odkázané na sociálnu pomoc.

3.1 Štruktúra cieľov (globálne, strategické, špecifické ciele, priority a opatrenia)

Štruktúra cieľov vytvára tzv. strom cieľov, ktorý je komplementárny k strategickému rámcu dokumentov vyšších úrovní ako na národnej, tak aj na regionálnej úrovni. Štruktúra cieľov je tvorená viacerými úrovňami a predstavuje obraz budúcej želanej situácie. Ciele v strategickej časti sú previazané s cieľmi programových dokumentov na národnej úrovni – Národné priority rozvoja sociálnych služieb na roky 2021 – 2030 a na regionálnej úrovni – Konceptia rozvoja sociálnych služieb v BBSK na roky 2019 – 2025. Pri každom celi je uvedená väzba na konkrétny cieľ. Väzba na strategické dokumenty vyšších úrovní je dôležitá aj z hľadiska budúcich zdrojov financovania.

Prioritou v rámci sociálnej pomoci sú komunitné sociálne služby. Globálny a strategický cieľ je zameraný na tri cieľové skupiny identifikované pri tvorbe tohto komunitného plánu sociálnych služieb. Výzvou v tomto regióne nie sú len samotné sociálne služby (ich nedostatok v obciach mikroregiónu), ale aj dopravná dostupnosť k sociálnym, zdravotníckym a iným verejným službám v okolitých mestách (Rimavská Sobota, Revúca, Rožňava), čo je riešené v rámci špecifického cieľa 1.1.2 podporiť dopravnú dostupnosť sociálnych služieb v regióne.

3.2 Časový a finančný plán realizácie KPSS FZO Mikroregión pri Slanej na obdobie rokov 2024 – 2030

Vízia, globálny cieľ, priorita, strategický cieľ, špecifické ciele vo FZO Mikroregión pri Slanej (tab. č.30)

Vízia: Mikroregión pri Slanej bude garanciou primeranej podpory pre osoby odkázané na sociálnu pomoc		
Globálny cieľ: Garancia primeranej podpory pre osoby odkázané na pomoc		
Priorita 1 Komunitné sociálne služby	Priorita 2 Dôstojný život v každej situácii	Priorita 3 Prostredie priateľské k rodine, mládeži a deťom
Strategický cieľ 1.1 Adresné sociálne služby s dôrazom na komunitné sociálne služby	Strategický cieľ 2.1 Podpora začleňovania vylúčených osôb do bežného života	Strategický cieľ č. 3.1 Podpora rodinnej politiky
Špecifický cieľ 1.1.1 Podporovať rozvoj terénnych a ambulantných sociálnych služieb	Špecifický cieľ 2.1.1 Podporovať terénnu sociálnu službu krízovej intervencie	Špecifický cieľ č. 3.1 Podporovať sociálne služby rodinám, najmä tým v ťažkých životných situáciách.
Špecifický cieľ 1.1.2 Podporovať dopravnú dostupnosť sociálnych služieb v regióne		
Špecifický cieľ 1.1.3 Podporovať rozvoj zariadení dlhodobej starostlivosti		

Detailný popis strategických, špecifických cieľov a opatrení – seniori a osoby so zdravotným znevýhodnením		
Priorita 1:		Komunitné sociálne služby
Strategický cieľ: 1.1		Adresné sociálne služby s dôrazom na komunitné sociálne služby
Špecifický cieľ 1.1.1		Podporovať rozvoj terénnych a ambulantných sociálnych služieb
Krátky popis cieľa:		Podľa údajov z Centrálného registra sociálnych služieb by terénnu formu sociálnej služby – opatrovateľskú službu mali poskytovať 4 poskytovatelia sociálnych služieb. Pri uvedených poskytovateľoch sociálnych služieb je potrebné upozorniť na skutočnosť, že poskytovatelia, ktorí poskytujú svoje sociálne služby na celom území okresov Rimavská Sobota a Revúca, neposkytujú tieto služby v uvedenom mikroregióne Pri Slanej. Z týchto dôvodov je najväčším a jediným poskytovateľom opatrovateľskej služby Agentúra integrovanej starostlivosti. Podobne ako pri opatrovateľskej službe aj pri ďalších sociálnych službách – sociálne poradenstvo, požičiavanie pomôcok, prepravnú službu a službu včasnej intervencie je nevyhnutné upozorniť na to, že poskytovatelia sociálnych služieb poskytovaných na celom území okresov Revúca a Rimavská Sobota, ich poskytujú v minimálnej miere na území mikroregiónu Pri Slanej. V mikroregióne Pri Slanej výrazne absentujú sociálne služby poskytované ambulantnou formou. V celom mikroregióne je len jeden poskytovateľ takejto služby a tým je obec Gemer. Obec Gemer poskytuje sociálnu službu – denný stacionár s kapacitou 15 miest. Podľa zákona občan má mať možnosť výberu terénnej a ambulantnej SS, ktoré v zmysle zákona majú prednosť pred pobytovými službami. Nedostatočnou dostupnosťou uvedených foriem SS sa toto právo/možnosť výberu pre občana nenapĺňa.
Doba realizácie:		2024 – 2030
Partneri	Hlavný	FZO z Mikroregiónu pri Slanej
	Spolupracujúci	BBSK, IMPLEA, MPSVR, ÚPSVaR, SP, poskytovatelia SS a pod.
Väzba na strategické dokumenty	národné	NP RSS 2021 – 2030, NP1, NP4
	regionálne	KRSS BBSK, ŠC 1.1, ŠC 3.2, ŠC 5.1
	miestne	PHSR obcí
Názov indikátora:		Hodiny opatrovateľskej služby Miesta v ambulantných SS /100 obyvateľov 65+ Požičaná pomôcka na odkázanú osobu v domácnosti/100 obyvateľov 65 + Monitorovanie a signalizácia potreby pomoci Preventívne aktivity a programy aktívneho starnutia
Merná jednotka:		počet hodín počet miest počet pomôcok/počet domácností počet monitorovacích náramkov počet programov aktívneho starnutia
Východisková hodnota:		31 200 hod./rok 1,2 miest v DeS/100 obyv. 65+; 0 pomôcok 0 monitorovacích náramkov 7 programov aktívneho stretnutia (1x ročne)
Plánovaná hodnota:		31 200 hod./rok (280 800 €);

		3,0 miesta v DeS/100 obyv.65 +, východisková hodnota + 30%; 3 pomôcky/domácnosť 10 monitorovacích náramkov 7 programov aktívneho starnutia (1x ročne)
Opatrenia:	O 1.1.1.1	Zvýšenie dostupnosti opatrovateľskej služby pre obyvateľov všetkých obcí vo FZO
	Popis	Cieľom opatrenia je v spolupráci s obcami prostredníctvom sociálneho poradenstva smerom k využívaniu terénnych a ambulantných SS eliminovať dopyt po pobytových SS, ktoré sú finančne náročnejšie.
	O 1.1.1.2	Zvýšenie kapacity ambulantných sociálnych služieb vo FZO
	Popis	Opatrenie je zamerané na zvýšenie kapacít ambulantnej sociálnej služby, kde okrem existujúceho denného stacionáru v obci Gemer s kapacitou 15 klientov, pribudne aj nový denný stacionár v obci Kráľ, taktiež s kapacitou 15 klientov. Služba je poskytovaná na základe §40 ods. 1 zákona č. 448/2008 Z.z fyzickým osobám, ktoré sú odkázané na pomoc iných fyzických osôb so stupňom odkázanosti III a sú odkázané na služby v zariadení len na určitý čas počas dňa. Zariadenie umožňuje klientom žiť život v prirodzenom sociálnom prostredí so zachovaním rodinných väzieb a spôsobu života vo svojej pôvodnej rodine.
	O 1.1.1.3	Zriadenie a registrácia sociálnej služby – požičovňa pomôcok
	Popis	Sociálna služba – požičovňa pomôcok je nadväzná služba na uľahčenie poskytovania sociálnych služieb terénnou a ambulantnou formou, na podporu udržania odkázanej osoby a uľahčenia starostlivosti v domácom prostredí (polohovateľné postele, antidekubitné matrace, chodítka, invalidné vozíky a iné pomôcky).
	O 1.1.1.4	Monitorovanie a signalizácia potreby pomoci
	Popis	Je v zmysle zákona č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách sociálna služba poskytovaná fyzickej osobe, ktorá má nepriaznivý zdravotný stav, s cieľom zabrániť vzniku krízovej sociálnej situácie alebo zabezpečiť jej riešenie.
Predpokladaná výška FP	O 1.1.1.5	Podporovať preventívne aktivity a programy aktívneho starnutia
	Popis	Zdravé a aktívne starnutie spočíva v podpore zdravého životného štýlu, zahŕňa stravovacie návyky, úroveň fyzickej a spoločenskej aktivity. Opatrenia a aktivity v rámci KPSS v tomto ohľade môžu mať významnú podpornú úlohu (podpora programov pre stravovacie návyky, pohybové a relaxačné aktivity a pod., programy aktívneho starnutia)
Predpokladaná výška FP		280 800 € - opatrovateľská služba 100 000 €/rok/30 miest BV – denné stacionáre 10 000€ KV nákup pomôcok (PP), 6000€/ročne prevádzkové náklady 75 €/monitorovací náramok/mesiac (9 000 €/ročne) 1500 €/ročne na programy aktívneho starnutia
Predpokladané zdroje krytia	obce	BV – MPSVR (50%), obec (30%), (DeS)
	EŠIF	KV
	občan	20% (BV)

Špecifický cieľ 1.1.2		Podporiť dopravnú dostupnosť sociálnych služieb v regióne
Krátky popis cieľa:		Jedným z kritérií v rámci štandardov kvality sociálnych služieb definovaných v zákone o sociálnych službách je dostupnosť sociálnej služby pre každého žiadateľa. Dostupnosť je pritom chápaná v rámci viacerých dimenzií. Jednou z týchto dimenzií je miestna a časová dostupnosť, čo znamená do akej doby sa záujemca, resp. prijímateľ sociálnej služby, dostane k poskytovateľovi (časová dostupnosť). Sociálna služba má byť dostupná v rámci určitej vzdialenosti (cca do 30km), kde sa okruh záujemcov alebo prijímateľov sociálnej služby reálne nachádza.
Doba realizácie:		2024 – 2026
Partneri	Hlavný	FZO z Mikroregiónu pri Slanej
	Spolupracujúci	Obce vo FZO
Väzba na strategické dokumenty	národné	NP RSS 2021 – 2030, NP1, NP4
	regionálne	KRSS BBSK, ŠC 5.1
	miestne	
Názov indikátora:		Registrovaná prepravná služba Stretnutie s dopravcami
Merná jednotka:		Počet prijímateľov prepravnej služby za rok v regióne Počet rokovaní/počet zmien v grafikonoch
Východisková hodnota:		0
Plánovaná hodnota:		400 prijímateľov prepravnej služby 6 stretnutí
Opatrenia:	O 1.1.2.1	Zriadenie a registrácia prepravnej služby v regióne
	Popis	Členovia pracovnej skupiny v rámci SWOT analýzy uvádzali chýbajúcu dopravu pre seniorov a osoby so zdravotným znevýhodnením (častosť spojov), ako aj chýbajúcu prepravnú službu. Rovnako tieto požiadavky a potreby boli vyhodnotené aj v rámci dotazníkového prieskumu verejnosti a poskytovateľov sociálnych služieb.
	O 1.1.2.2	Rokovania s dopravcami o možnosti úpravy grafikonov dopravy
	Popis	Zmena konceptov verejnej dopravy smerom k zefektívneniu priniesla nespokojnosť občanov, ktorú deklarujú ako nedostatočnú dopravnú obsluhu územia, čo môže mať pri osamelých, odkázaných občanoch dopad na ich dostupnosť k sociálnym službám. Paradoxne aj vybudovanie obchvatu mesta Tornaľa zhoršilo dopravnú obsluhu, nakoľko niektoré diaľkové autobusy už nezachádzajú do mesta Tornaľa. V rámci KPSS je potrebné zmapovať, či ide o väčšinovú časť odkázaných občanov, ktorí nemôžu uplatňovať svoje právo na sociálnu službu z dôvodu dopravnej nedostupnosti. Na základe objektívnych východiskových podkladov uskutočniť stretnutia s dopravcami, za účelom hľadania možnosti optimálnych riešení.
Predpokladaná výška FP		20 000 € KV (nákup automobilu), 30 000 €/rok
Predpokladané zdroje krytia	obce	70 %
	EŠIF	KV
	občan	30 %

Špecifický cieľ 1.1.3		Podporiť rozvoj zariadení dlhodobej starostlivosti (sociálnej a zdravotnej)
Krátky popis cieľa:		<i>DD a DSS Tornaľa poskytuje sociálne služby fyzickej osobe, ktorá dovŕšila dôchodkový vek a je odkázaná na pomoc inej fyzickej osoby, zdravotne postihnutým občanom s duševnými poruchami a s mentálnym postihnutím a fyzickej osobe, odkázanej na dohľad, pod ktorým je schopná viesť samostatný život. Víziou transformácie DD a DSS Tornaľa je poskytnúť prijímateľom možnosť žiť bežný slobodný život, ktorý sa bude čo najviac približovať životu v prirodzenom prostredí</i>
Doba realizácie:		2024 – 2030
Partneri	Hlavný	DD a DSS Tornaľa
	Spolupracujúci	BBSK
Väzba na strategické dokumenty	národné	NP RSS 2021 – 2030, NP1, NP4
	regionálne	KRSS BBSK, ŠC 5.1
	miestne	
Názov indikátora:		<i>Zariadenia pre seniorov Tornaľa a Včelince Špecializované zariadenia Tornaľa a Včelince Dlhodobá sociálno-zdravotná starostlivosť (DSZS) a ošetrovateľská starostlivosť (OS)</i>
Merná jednotka:		<i>Kapacita zariadení pre seniorov Tornaľa a Včelince Špecializované zariadenia Tornaľa a Včelince Dlhodobá sociálno-zdravotná starostlivosť (DSZS) a ošetrovateľská starostlivosť (OS)</i>
Východisková hodnota:		
Plánovaná hodnota:		<i>Kapacita zariadení pre seniorov Tornaľa a Včelince (24+18 klientov) Špecializované zariadenia Tornaľa a Včelince (12+12 klientov) Dlhodobá sociálno-zdravotná starostlivosť (DSZS) a ošetrovateľská starostlivosť (OS) – 30 lôžok</i>
Opatrenia:	O 1.1.3.1	<i>Zariadenie pre seniorov – Tornaľa 24 klientov, Včelince 18 klientov</i>
	Popis	<i>Zabezpečenie dôstojnej a pokojnej staroby v prívetivom prostredí so snahou o prispôsobenie sa dennému režimu, zvyklostiam a predstávam prijímateľa. V ZpS sa vykonávajú, zabezpečujú a vytvárajú podmienky na odborné, obslužné a iné činnosti. Bývanie v rodinných domoch je určené prijímateľom s nízkou aj vysokou mierou potrebnej podpory. Uspokojované budú ich základné životné potreby a pocit fyzického, ekonomického aj sociálneho bezpečia. Rozšíria sa možnosti udržiavania kontaktov s rodinou, priateľmi a ostatným okolím. Zámerom je dosiahnuť kvalitu života seniorov individuálnym prístupom k ich potrebám.</i>
	O 1.1.3.2	<i>Špecializované zariadenia Tornaľa a Včelince (12+12 klientov)</i>
	Popis	<i>Zriadenie špecializovaných zariadení s celoročnou pobytovou formou v zmysle § 39 zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách s kapacitou 24 prijímateľov v 4 domácnostiach (2 v Tornali, 2 vo Včelinciach). V súčasnosti sú v Tornali poskytované sociálne služby ľuďom s diagnostikovanou demenciou rôzneho typu etiológie a schizofréniou. Poskytovaná služba bude prvotne určená pre prijímateľov DD a DSS vzhľadom na ich zdravotný stav, diagnózu a vysokú mieru potrebnej podpory.</i>

	O 1.1.3.3	<i>Dlhodobá sociálno-zdravotná starostlivosť DSZS) a ošetrovateľská starostlivosť (OS) – rekonštrukcia zariadenia</i>
	Popis	<i>Dlhodobá sociálno-zdravotná starostlivosť – Tornaľa 29, Revúca 20 prijímateľov. V súčasnosti je ošetrovateľská starostlivosť poskytovaná na základe zmluvného vzťahu so zdravotnými poisťovňami v rámci poskytovanej sociálnej služby prevažne v zariadení pre seniorov. Presné vymedzenie sociálnej služby a jej podmienok bude aktualizované v závislosti od platnej legislatívy. Výkon by mal byť zabezpečený multidisciplinárnym tímom v zložení lekárov, zdravotných sestier, klinického psychológa, sociálnych pracovníkov, opatrovateľov.</i>
Predpokladaná výška FP		<i>Špecializované zariadenia Tornaľa a Včelince 3 658 000 € KV ZpS Tornaľa a Včelince 4 156 000 € KV DSS rekonštrukcia 1 770 000 € KV Prevádzkové náklady budú upresnené počas druhej fázy transformácie</i>
Predpokladané zdroje krytia	obce	-
	EŠIF/POaO	<i>KV OP Slovensko</i>
	občan	
	MPSVR	
	ZP	

Detailný popis strategických, špecifických cieľov a opatrení – marginalizované rómske komunity		
Priorita 2:		<i>Dôstojný život v každej situácii</i>
Strategický cieľ: 2.1		<i>Podpora začleňovania vylúčených osôb do bežného života</i>
Špecifický cieľ 2.1.1		<i>Podporovať terénnu sociálnu službu krízovej intervencie</i>
Krátky popis cieľa:		<i>Ide o región, ktorý sa nachádza v národnostne zmiešanej časti južného Gemera s vysokým podielom marginalizovanej rómskej komunity. Mikroregión pri Slanej tvoria predovšetkým malé obce, ktoré majú objektívny problém zabezpečovať a efektívne vykonávať svoje originálne pôsobnosti v oblasti sociálnych služieb a zdravotnej starostlivosti. Na druhej strane musíme predpokladať zvýšenú mieru zdravotnej starostlivosti v predproduktívnom a produktívnom veku u rómskej komunity. Uvedené je dôležitým faktorom pre nastavovanie integrovanej sociálno-zdravotnej starostlivosti a jej koordinácie v mikroregióne pri Slanej. Celkovo je až 10 obcí z mikroregiónu uvedených v Atlase rómskych komunít z roku 2019.</i>
Doba realizácie:		<i>2024 – 2030</i>
Partneri	Hlavný	<i>FZO z Mikroregiónu pri Slanej</i>
	Spolupracujúci	<i>Obce vo FZO, Úrad splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity</i>
Väzba na strategické dokumenty	národné	<i>Stratégia rovnosti, inklúzie a participácie Rómov do roku 2030, GC – odstránenie nerovnosti medzi príslušníkmi MRK a majoritným obyvateľstvom SR v bývaní a odstraňovanie rezidenčnej segregácie</i>
	regionálne	<i>KRSS BBSK ŠC 2.1; ŠC 2.3</i>
	miestne	

Názov indikátora:	Správa o veľkosti populácie a životných podmienkach obyvateľov MRK v segregovaných lokalitách regiónu Aktivity zamerané na podporu rozvoja komunitnej práce	
Merná jednotka:	Správa o počtoch a potrebách obyvateľov z MRK Počet aktivít	
Východisková hodnota:	0 správ/analytických materiálov 0 aktivít	
Plánovaná hodnota:	1 správa/analytický materiál (ročná aktualizácia) 4 aktivity ročne	
Opatrenia:	O 2.1.1.1	Zber údajov o počtoch a potrebách osôb v nepriaznivej sociálnej situácii vrátane osôb z MRK v osadách
	Popis	Najzásadnejšími faktormi v oblasti bývania MRK sú sociálne vylúčenie a chudoba, čoho dôsledkom je existencia segregovaných osídlení. Samosprávy sú spolu so štátom zodpovedné za zabránenie vytvárania, či prehĺbovania rezidenčnej segregácie. V 10 z 15 obcí mikroregiónu je zastúpenie Rómov minimálne 30% z celkového počtu obyvateľov danej obce, v 6 obciach je toto zastúpenie približne 46% a viac.
	O 2.1.1.2	Podpora rozvoja komunitnej práce s osobami v nepriaznivej životnej situácii vrátane sociálne slabších a vyčlenených komunít
	Popis	Cieľom je zlepšiť kvalitu a dostupnosť sociálnych služieb pre osoby v nepriaznivej životnej situácii, nakoľko v zmysle zákona o sociálnych službách je povinnosťou lokálnej samosprávy zriaďovať sociálne služby, ktoré sú určené občanom, ktorí nemajú zabezpečené základné životné potreby.
Predpokladaná výška FP		1 000 € - zber údajov 1 000 € - podpora komunitnej práce/ročne
Predpokladané zdroje krytia	obce	100 %
	EŠIF	
	občan	----

Detailný popis strategických, špecifických cieľov a opatrení – deti, mládež a osoby v ťažkých životných situáciách		
Priorita 3:	Prostredie priateľské k rodine, mládeži a deťom	
Strategický cieľ: 3.1	Podpora rodinnej politiky	
Špecifický cieľ 3.1.1	Poskytovať služby rodinám, najmä tým v ťažkých životných situáciách	
Krátky popis cieľa:	Rodina je priestorom, v ktorom prebieha formovanie osobnosti človeka, miesto, kde sa vytvára ľudský kapitál, miesto výchovy a vzdelávania a miesto, kde sa kladú základy budúcich generácií. Na tom, ako rodina prosperuje závisí udržateľný rozvoj spoločnosti, rozvoj kultúrny, sociálny aj ekonomický. Komunikácia s verejnosťou a informovanosť obyvateľov je jeden z predpokladov úspechu akéhokoľvek projektu a aktivít realizovaných vo verejnom záujme. §6 zákona o sociálnych službách ods. (2) bod b) uvádza, že občan má mať zabezpečené dostupné informácie v zrozumiteľnej forme o druhu, mieste a spôsobe poskytovania sociálnych služieb.	
Doba realizácie:	2024 – 2030	
Partneri;	Hlavný	FZO z Mikroregiónu pri Slanej

	Spolupracujúci	VÚC, ÚPSVaR, SP, poskytovatelia SS a pod.
Väzba na strategické dokumenty	národné	NP RSS 2021 – 2030, NP1, NP4
	regionálne	KRSS BBSK, ŠC 4.1 Zvyšovanie povedomia verejnosti o SS, ŠC 4.2 Zvyšovanie informovanosti zástupcov miestnej samosprávy
	miestne	
Názov indikátora:		Zverejnenie informácií v sociálnom sprievodcovi a ich aktualizácia Metodické dni a metodické listy
Merná jednotka:		Počet ks sociálneho sprievodcu/počet aktualizácií Počet metodických dní a metodických listov
Východisková hodnota:		0
Plánovaná hodnota:		700 ks sociálneho sprievodcu/7 aktualizácií (1x ročne) Metodické dni 2 x ročne Metodické listy 1 x štvrťročne
Opatrenia:	O 3.1.1.1	Sprievodca sociálnymi službami FZO/aktualizovaná databáza
	Popis	Miestna samospráva je zodpovedná za pomoc obyvateľom pri vzniku nepriaznivých sociálnych udalostí a má poskytnúť obyvateľovi obce základné sociálne poradenstvo a informácie o záchrannej sociálnej sieti. K tomuto účelu slúži „Sprievodca sociálnymi službami“.
	O 3.1.1.2	Zvýšenie dostupnosti informácií pre zamestnancov obcí a obyvateľov mikroregiónu rôznymi informačnými prostriedkami
	Popis	V malých obciach zamestnanci kumuláciou viacerých činností v samosprávnej pôsobnosti obce nemajú špecialistov pre každý úsek činnosti. Z uvedeného dôvodu za účelom poskytovania kvalitných a aktuálnych informácií sa navrhuje uskutočňovať pravidelne metodické dni odbornými zamestnancami štátnych a regionálnych inštitúcií.
Predpokladaná výška FP		2 500 € (2024), 500 €/ročne (2025 – 2030)
Predpokladané zdroje krytia	obce	100 %
	EŠIF	---
	občan	----

Finančný plán je najdôležitejšou časťou komunitného plánovania. Finančný plán sa spracúva na zvolený časový horizont na obdobie rokov 2024 – 2030, čiže ide o **dlhodobý plán** (rámcový).

Krátkodobý finančný plán sa spracúva zvyčajne na obdobie jedného – dvoch rokov podrobnejšie pri príprave akčných plánov, ktoré sú prepojené s programovými rozpočtami na príslušné roky. Finančný plán obsahuje výdavky na jednotlivé opatrenia podľa cieľov.

Rozpočtový náklad niektorých projektov nie je možné presne určiť, v takýchto prípadoch sa náklady udávajú odhadom alebo porovnateľnou hodnotou. Bez uvedenia (odhadu) potrebných zdrojov je realizovateľnosť komunitného plánu výrazne oslabená. Finančný plán obsahuje položky nielen z rozpočtov obcí, ale aj mimorozpočtové zdroje, čo znamená vynakladané zdroje z rozpočtov organizácií poskytujúcich sociálne služby na území regiónu. Zdrojmi financovania sú: štátny rozpočet (príspevky MPSVaR SR), rozpočty MVO (neverejní poskytovatelia na území regiónu), európske zdroje (EŠIF, Plán Obnovy a odolnosti), participácia prijímateľov sociálnych služieb (úhrady za poskytované sociálne služby) a iné (z darov, grantov, dotácií, z asignovanej dane pod.)

Predkladaný finančný plán vyjadruje náklady na rozvoj sociálnych služieb vo FZO Mikroregión pri Slanej. Finančný plán neobsahuje náklady na mandatorne a režijné výdavky na existujúce záväzky v sociálnej oblasti v obciach združených vo FZO Mikroregión pri Slanej.

3.3 Časový a finančný plán pre jednotlivé strategické ciele

Časový a finančný plán pre Strategický cieľ č. 1. 1 (tab. č.31)

Strategický cieľ č. 1.1: Adresné sociálne služby s dôrazom na komunitné sociálne služby										
Ciele a opatrenia		Zdroje fin.	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	SPOLU
ŠC 1.1.1 Podporovať rozvoj terénnych a ambulantných sociálnych služieb	O 1.1.1.1 Zvýšenie dostupnosti opatrovateľskej služby	Obec	28 080	28 080	28 080	28 080	28 080	28 080	28 080	196 560
		EŠIF	196 560	196 560	196 560	196 560	196 560	196 560	196 560	1 375 920
		občan	56 160	56 160	56 160	56 160	56 160	56 160	56 160	393 120
		KV	0	0	0	0	0	0	0	0
	O 1.1.1.2 Zvýšenie kapacity ambulantných SS	Obec	37 500	37 500	37 500	37 500	37 500	37 500	37 500	262 000
		MPSVR	37 500	37 500	37 500	37 500	37 500	37 500	37 500	262 000
		občan	25 000	25 000	25 000	25 000	25 000	25 000	25 000	175 000
		KV	0	0	0	0	0	0	0	0
	O 1.1.1.3 Zriadenie a registrácia SS – požičovňa pomôcok	Obec	0	0	0	0	0	0	0	0
		EŠIF	0	0	0	0	0	0	0	0
		občan	6 000	6 000	6 000	6 000	6 000	6 000	6 000	42 000
		KV	10 000	0	0	0	0	0	0	10 000
	O 1.1.1.4 Monitorovanie a signalizácia potreby pomoci	Obec		8 400	8 400	8 400	8 400	8 400	8 400	50 400
		BBSK	9 000	0	0	0	0	0	0	9 000
		občan	0	600	600	600	600	600	600	3 600
		KV	0	0	0	0	0	0	0	0
	O 1.1.1.5 Podporovať programy aktívneho starnutia	Obec	1 500	1 500	1 500	1 500	1 500	1 500	1 500	10 500
		EŠIF	0	0	0	0	0	0	0	0
		občan	0	0	0	0	0	0	0	0
		KV	0	0	0	0	0	0	0	0

ŠC 1.1.2 Podporiť dopravnú dostupnosť sociálnych služieb v regióne	O 1.1.2.1 Zriadenie a registrácia prepravnej služby v regióne	Obec	21 000	21 000	21 000	21 000	21 000	21 000	21 000	147 000
		EŠIF	0	0	0	0	0	0	0	0
		občan	9 000	9 000	9 000	9 000	9 000	9 000	9 000	63 000
		KV	20 000	0	0	0	0	0	0	20 000
	O 1.1.2.2 Rokovania s dopravcami o možnosti úpravy grafikonov	Obec	0	0	0	0	0	0	0	0
		EŠIF	0	0	0	0	0	0	0	0
		občan	0	0	0	0	0	0	0	0
		KV	0	0	0	0	0	0	0	0
ŠC 1.1.3 Podporiť rozvoj zariadení dlhodobej starostlivosti (sociálnej a zdravotnej)	O 1.1.3.1 Zariadenie pre seniorov Tornaľa a Včelince	Obec	0	0	0	0	0	0	0	0
		EŠIF	0	0	0	0	0	0	0	0
		občan	0	0	0	0	0	0	0	0
		KV	0	1 829 000	1 829 000	0	0	0	0	3 658 000
	O 1.1.3.2 Špecializované zariadenia Tornaľa a Včelince	Obec	0	0	0	0	0	0	0	0
		EŠIF	0	0	0	0	0	0	0	0
		občan	0	0	0	0	0	0	0	0
		KV	0	2 078 000	2 078 000	0	0	0	0	4 156 000
	O 1.1.3.3 DSZS a OS – rekonštrukcia zariadenia	Obec	0	0	0	0	0	0	0	0
		EŠIF	0	0	0	0	0	0	0	0
		občan	0	0	0	0	0	0	0	0
		KV	0	885 000	885 000	0	0	0	0	1 770 000

	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
KAPITÁLOVÉ VÝDAVKY	30 000	4 792 000	4 792 000	0	0	0	0
BEŽNÉ VÝDAVKY	46 500	46 500	46 500	46 500	46 500	46 500	46 500

Časový a finančný plán pre Strategický cieľ č. 2.1 (tab. č.32)

Strategický cieľ č. 2.1: Podpora začleňovania vylúčených osôb do bežného života										
Ciele a opatrenia		Zdroje fin.	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	SPOLU
ŠC 2.1.1 Podporovať terénnu sociálnu službu krízovej intervencie	O 2.1.1.1 Zber údajov z MRK	Obec	1 000	0	0	0	0	0	0	1 000
		EŠIF	0	0	0	0	0	0	0	0
		občan	0	0	0	0	0	0	0	0
		KV	0	0	0	0	0	0	0	0
	O 2.1.1.2 Podpora rozvoja komunitnej práce s osobami v nepriaznivej životnej situácii	Obec	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	7 000
		EŠIF	0	0	0	0	0	0	0	0
		občan	0	0	0	0	0	0	0	0
		KV	0	0	0	0	0	0	0	0

	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
KAPITÁLOVÉ VÝDAVKY	0	0	0	0	0	0	0
BEŽNÉ VÝDAVKY	2 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000

Časový a finančný plán pre Strategický cieľ č. 3.1 (tab. č.33)

Strategický cieľ č. 3.1: Podpora rodinnej politiky										
Ciele a opatrenia		Zdroje fin.	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	SPOLU
ŠC 3.1.1 Poskytovať služby rodinám, najmä tým v ťažkých životných situáciách	O 3.1.1.1 Sprievodca sociálnymi službami	Obec	2 500	0	0	0	0	0	0	2 500
		EŠIF	0	0	0	0	0	0	0	0
		občan	0	0	0	0	0	0	0	0
		KV	0	0	0	0	0	0	0	0
	O 3.1.1.2 Zvýšenie dostupnosti informácií	Obec	500	500	500	500	500	500	500	3 500
		EŠIF	0	0	0	0	0	0	0	0
		občan	0	0	0	0	0	0	0	0
		KV	0	0	0	0	0	0	0	0

	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
KAPITÁLOVÉ VÝDAVKY	0	0	0	0	0	0	0
BEŽNÉ VÝDAVKY	3 000	500	500	500	500	500	500

4. SPÔSOB VYHODNOCOVANIA PLNENIA KPSS, PERIODICITA, SPÔSOB AKTUALIZÁCIE

Pravidelné monitorovanie realizácie KPSS FZO Mikroregión pri Slanej je potrebné pripraviť vopred. Monitorovanie pozostáva z:

priebežnej práce s indikátormi

prípravy priebežných správ

vyhodnotenia záverov ročných správ

aktualizácie KPSS FZO 1 x ročne

Podklady na monitorovanie pripravujú garanti jednotlivých aktivít. Vedúci pracovných skupín a koordinátor KPSS sú zodpovední za spracovanie čiastkových správ za jednotlivé strategické ciele. Koordinátor KPSS pripravuje komplexné správy. Správy sú prerokované v riadiacich štruktúrach FZO a v obecných zastupiteľstvách.

Komunitný plán podlieha zmenám v závislosti od vonkajších podmienok (napr. legislatívne zmeny, zmeny v spoločenských, ekonomických podmienkach a pod.). Komunitný plán by mal flexibilne reagovať na zmenené podmienky.

Monitorovanie znamená pravidelné sledovanie ukazovateľov priebežne (napr. polročne).

Hodnotenie Komunitného plánu sociálnych služieb je činnosť, ktorá má vplyv na rozvoj a kvalitu sociálnych služieb a uspokojovanie potrieb obyvateľstva. Hodnotenie sa robí raz ročne, zvyčajne k 31. decembru v danom roku. Na hodnotenie nadväzujú návrhy na aktualizáciu akčného plánu alebo aj celého komunitného plánu.

Dôležitá úloha v celom procese komunitného plánovania je zosúladenie komunitného plánu a programových rozpočtov samospráv vo FZO a to v oblasti cieľov, aj v oblasti merateľných ukazovateľov. Iba v tom prípade je možné spoločné monitorovanie oboch dokumentov.

5. ZHRNUTIE ZÁVEROV Z PREROKOVÁVANIA NÁVRHU KPSS VO FZO MIKROREGIÓN PRI SLANEJ

Finálna verzia komunitného plánu sociálnych služieb obsahuje zapracované pripomienky a komentáre starostov obcí a členov pracovných skupín.

Zoznam obrázkov

Obrázok 1	Organizačná štruktúra KPSS vo FZO z Mikroregiónu pri Slanej na obdobie 2024 – 2030	str. 6
Obrázok 2	Mapa Mikroregiónu pri Slanej	str. 11

Zoznam tabuliek

Tabuľka 1	Zloženie Riadiacej skupiny vo FZO z Mikroregiónu pri Slanej	str. 6
Tabuľka 2	Prehľad platnosti KPSS obcí vo FZO z Mikroregiónu pri Slanej, údaj k 30.09.2023	str. 9
Tabuľka 3	Veľkosť obce podľa počtu obyvateľov	str. 12
Tabuľka 4	Počet obyvateľov obcí FZO	str. 13
Tabuľka 5	Demografická prognóza do roku 2030 - počet osôb vo veku 65+ v obci	str. 14
Tabuľka 6	Prítomnosť marginalizovanej rómskej komunity v obci	str. 15
Tabuľka 7	Počet UoZ a poberateľov DvHN vo FZO z Mikroregiónu pri Slanej	str. 15
Tabuľka 8	Prítomnosť registrovaného sociálneho podniku a neziskových organizácií	str. 17
Tabuľka 9	Počet rôznych typov dôchodkov v okrese Rimavská Sobota	str. 18
Tabuľka 10	Priemerná výška dôchodku ku 31.12.2021	str. 18
Tabuľka 11	Využitie EŠIF	str. 19
Tabuľka 12	Počet poberateľov dávky v hmotnej núdzi	str. 20
Tabuľka 13	Počet poberateľov rodičovského príspevku a prídavku na dieťa	str. 22
Tabuľka 14	Počet osôb s ťažkým zdravotným postihnutím	str. 23
Tabuľka 15	Počet poberateľov vybraných štátnych sociálnych dávok na kompenzáciu ŤZP	str. 24
Tabuľka 16	Informácie podľa Informačného systému sociálnych služieb MPSVaR	str. 26
Tabuľka 17	Poskytované služby v okrese Rimavská Sobota	str. 28
Tabuľka 18	Zariadenia sociálnych služieb zriadené BBSK	str. 29
Tabuľka 19	Zariadenia sociálnych služieb zriadené neverejnými poskytovateľmi sociálnych služieb	str. 30
Tabuľka 20	Zariadenia sociálnych služieb zriadené mestom alebo obcou	str. 30
Tabuľka 21	Sociálne služby zriadené alebo založené združením obcí Mikroregiónu pri Slanej	str. 30
Tabuľka 22	Zariadenia sociálnych služieb zriadené Ústredím práce, sociálnych vecí a rodiny	str. 30
Tabuľka 23	Zariadenia zdravotníckych služieb v Mikroregióne pri Slanej	str. 31
Tabuľka 24	Projekcia vymedzujúca potrebu sociálnych služieb vo väzbe na mieru závislosti pri osobách 65+	str. 32
Tabuľka 25	Počet nezamestnaných evidovaných na ÚPSVAR k júlu 2022	str. 34
Tabuľka 26	Pohlavie respondentov	str. 36
Tabuľka 27	SWOT analýza pre skupinu seniori a osoby so zdravotným postihnutím ³	str. 48
Tabuľka 28	SWOT analýza pre skupinu marginalizované rómske komunity	str. 49
Tabuľka 29	SWOT analýza pre skupinu deti, mládež a osoby v ťažkých životných situáciách ⁴	str. 50
Tabuľka 30	Vízia, globálny cieľ, priorita, strategický cieľ, špecifické ciele vo FZO Mikroregiónu pri Slanej	str. 53
Tabuľka 31	Časový a finančný plán pre Strategický cieľ č. 1. 1	str. 62
Tabuľka 32	Časový a finančný plán pre Strategický cieľ č. 2.1	str. 64
Tabuľka 33	Časový a finančný plán pre Strategický cieľ č. 3.1	str. 65

Zoznam grafov

Graf 1	Dostupnosť služieb v AIS Tornaľa	str. 12
Graf 2	Vekové zloženie obyvateľov ku 31.12.2021	str. 14
Graf 3	Štruktúra osôb zapojených do prieskumu z hľadiska veku	str. 36
Graf 4	Rodinný stav zapojených osôb	str. 37
Graf 5	V prípade, ak máte plnoleté deti, tieto žijú	str. 38
Graf 6	Ktoré z nasledujúcich sociálnych služieb využívate Vy osobne prípadne osoba, ktorá s Vami žije v spoločnej domácnosti	str. 39
Graf 7	Ako hodnotíte v území, kde žijete nasledujúce oblasti	str. 40
Graf 8	Ako hodnotíte v území, kde žijete nasledujúce oblasti	str. 41
Graf 9	Ak sa Vaša rodina o niekoho dlhodobo stará, čo by Vám najviac pomohlo k lepšiemu zabezpečeniu starostlivosti?	str. 42
Graf 10	Akú formu sociálnej služby by ste uprednostnili v prípade potreby starostlivosti o člena Vašej rodiny?	str. 43
Graf 11	Na ktoré oblasti pomoci by sa mala samospráva v budúcnosti viac zamerať?	str. 44
Graf 12	Ktoré sociálne skupiny podľa Vás potrebujú, resp. predpokladáte, že budú potrebovať zvýšenú mieru pomoci zabezpečovanú prostredníctvom sociálnych služieb?	str. 45
Graf 13	Na koho sa obrátite v prípade, ak potrebujete pomoc v sociálnej oblasti a potrebujete získať informácie o niektorej zo sociálnych služieb v území?	str. 46